

Møte fredag den 11. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 97):

1. Innstilling fra valgkomiteen om utskifting av et varamedlem i Norges Banks representantskap (Innst. S. nr. 231 (2003-2004))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer av A/S Vinmonopolets bedriftsforsamling (Innst. S. nr. 233 (2003-2004))
3. Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem og et varamedlem til styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond (Innst. S. nr. 236 (2003-2004))
4. Innstilling fra utenrikskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter i 2002 (Innst. S. nr. 200 (2003-2004))
5. Innstilling fra utenrikskomiteen om bistandsavtaler som trådte i kraft i 2002 (Innst. S. nr. 199 (2003-2004))
6. Innstilling fra finanskomiteen om skattereform (Innst. S. nr. 232 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 29 (2003-2004))
7. Innstilling fra finanskomiteen om statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2003 (Innst. S. nr. 203 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 3 (2003-2004))
8. Referat

Presidenten: Representantene Hallgeir H. *Langeland* og Siri A. *Meling*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15 til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

Ad voteringen i sak behandlet i Stortinget 10. juni

Presidenten: Ved møtets start i dag er vi nødt til å ta opp noe av det som falt ut ved voteringen i går.

Under behandlingen av sak nr. 1, Innst. S. nr. 234, fra forsvarskomiteen om den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005–2008, oppstod det en liten misforståelse under voteringen. Det ble ikke votert over komiteens innstilling under V og VI. Presidenten vil derfor ta de to romertallene opp til votering nå. Til representantenes orientering antas det at de vil bli enstemmig vedtatt.

Komiteen hadde innstillet:

V

Utdannings- og kompetansesenteret for Hærens Samband (SBUKS), Utdannings- og kompetansesenteret for

Hærens kamptropper (KAMPUKS) og Utdannings- og kompetansesenteret for Hærens trenvåpen (LOGUKS) nedlegges. Oppgavene videreføres hovedsakelig innenfor HSTY, jf. vedtak III, Forsvarets kompetansesenter for logistikk på Base Sessvollmoen, jf. vedtak XXI, og Forsvarets kompetansesenter for KKIS på Base Jørstadmoen (Lillehammer), jf. vedtak XXIV.

VI

Hærens befalsskole opprettes som en del av HSTY. Samtidig nedlegges Befalsskolen for Hærens kampvåpen, Befalsskolen for Hærens samband og Befalsskolen for Hærens logistikkvåpen. Virksomheten ved Befalsskolen for Hærens logistikkvåpen videreføres dels ved Hærens befalsskole og dels ved Forsvarets kompetansesenter for logistikk på Base Sessvollmoen, jf. vedtak XXI.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Da skulle vi ha fattet de vedtakene som ikke ble fattet i går.

S a k n r . 1

Innstilling fra valgkomiteen om utskifting av et varamedlem i Norges Banks representantskap (Innst. S. nr. 231 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3167)

S a k n r . 2

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer av A/S Vinmonopolets bedriftsforsamling (Innst. S. nr. 233 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3167)

S a k n r . 3

Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem og et varamedlem til styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond (Innst. S. nr. 236 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3168)

S a k n r . 4

Innstilling fra utenrikskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter i 2002 (Innst. S. nr. 200 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3168)

S a k n r . 5

Innstilling fra utenrikskomiteen om bistandsavtaler som trådte i kraft i 2002 (Innst. S. nr. 199 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3168)

S a k n r . 6

Innstilling fra finanskomiteen om skattereform (Innst. S. nr. 232 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 29 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter hver, Kristelig Folkeparti 10 minutter og Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Nordtun (A) [10:05:53] (ordfører for saken): Først vil jeg ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet har fremmet sammen med andre partier i innstillingen.

Finanskomiteen har nå avsluttet sitt arbeid med skattemeldingen, og fortsatt er det en rekke viktige spørsmål som ikke er avklart. Det er derfor knyttet stor usikkerhet til hvordan morgendagens skattesystem vil se ut. Dette er svært uheldig, særlig når vi vet at stabilitet og forutsigbarhet er noe av det som mange anser som det viktigste ved skattesystemet. Det kan imidlertid ikke komme som noen overraskelse på Regjeringen at det har vært umulig å få bred støtte for hovedinnholdet i meldingen. Skaugeutvalgets mandat var å foreslå endringer i skattesystemet som ville gi 10 milliarder kr i skattelettelse. Forslagene i skattemeldingen innebærer en skattelettelse på omkring 12 milliarder kr. Utgangspunktet for skattemeldingen var derfor ikke å foreslå en omlegging som kunne få bredest mulig støtte, men å oppfylle Sem-erklæringen om ytterligere 12 milliarder kr i skattelettelse, utover de om lag 20 milliarder kr som Regjeringen allerede har gitt.

Det er imidlertid flertall på ett viktig punkt, og det er at det skal være skatt på aksjeinntekt. Den såkalte aksjonærmodellen innebærer at aksjeinntekt, det vil si aksjeutbytte og gevinst ved salg av aksjer, skal beskattes som alminnelig inntekt. Arbeiderpartiet innførte utbytteskatt på 11 pst. i 2000 gjennom et forlik med sentrumpartiene, men dette ble fjernet av regjeringen Bondevik i 2001.

Det er flere grunner til at Arbeiderpartiet har ønsket å gjeninnføre skatt på aksjeutbytte. For det første har denne skatten en sosial profil. Det er særlig de med store inntekter og formuer som også har store aksjeinntekter. Utbytteskatt vil bidra til en mer rettferdig beskatning, fordi arbeidsinntekter og kapitalinntekter vil bli beskattet mer likt. Den store forskjellen i skattesats på arbeid og kapital er en av de store svakhetene ved dagens skattesystem. Videre gjør aksjonærmodellen det mulig å avskaffe delingsmodellen for aksjeselskap. Innføring av aksjonærmodellen betyr også at vi kommer mer i takt med skattesystemene internasjonalt. Dette er en fordel, fordi dagens regler – som innebærer godtgjørelse for skatt på utbytte fra norske selskaper, men ikke fra utenlandske selskaper – trolig er i strid med EØS-reglene.

Komiteen ber om at Regjeringen særlig vurderer konsekvensene for grunnfondsbevisenes stilling av å innføre aksjonærmodellen, og om nødvendig foreslå tiltak som sikrer at grunnfondsbevis fortsatt vil være et reelt alternativ som finansieringsform for sparebankene.

Regjeringen foreslår at skjermingsmodellen skal erstatte delingsmodellen for personlig næringsdrivende, det vil si deltakerlignede selskap og enkeltpersonsforetak. Dette er en modell som i motsetning til aksjonærmodellen ikke har vært ute på bred høring og heller ikke ble anbefalt av Skaugeutvalget. I høringer i komiteen er det gitt uttrykk for at modellen vil bety en kraftig skatte-skjerpelse for små selskaper, og at dette vil kunne få negative konsekvenser bl.a. for nyskaping og gründervirksomhet. Mange har også tatt til orde for at disse selskapene bør beskattes etter samme modell som aksjeselskapene, altså ved en uttaksmodell. Dette er bakgrunnen for at et flertall i komiteen, der også regjeringspartiene er med, ber om at Regjeringen utreder muligheten for å innføre en modell for uttaksbeskatning for deltakerlignede selskap og enkeltpersonsforetak. Dersom dette ikke er mulig, må det vurderes om det bør foretas justeringer i skjermingsmodellen. Inntil det finnes en løsning på dette, må delingsmodellen videreføres for personlige næringsdrivende, om nødvendig parallelt med aksjonærmodellen for aksjeselskap.

Regjeringen forslår at utbytte og aksjegevinst innen selskapssektoren ikke skal beskattes, og at det heller ikke skal gis skattefradrag for tap ved salg av aksjer mellom selskaper. Komiteen er enig i at kjedebeskatning kan ha mange uheldige konsekvenser, og at slik beskatning bør unngås. I meldingen pekes det imidlertid på at denne modellen kan åpne for en rekke tilpasninger for å unndra skatt. Komiteens medlemmer, bortsett fra regjeringspartienes representanter, finner ikke å kunne ta stilling til den foreslåtte fritaksmodellen før det foreligger en nærmere vurdering av hvordan uønskede tilpasninger kan forhindres.

Når det så gjelder de andre forslagene i meldingen, som lavere toppskatt, avvikling av formuesskatten og fjerning av boligskatten, har Regjeringen ikke fått flertall i komiteen for noen av dem.

Arbeiderpartiet har to hovedinnvendinger mot skattemeldingen. For det første legges det opp til en skattelet-

telse på 12 milliarder kr. En slik skattelettelse vil måtte gå på bekostning av viktige velferdsordninger som pensjoner, skole og helse. Dette er for Arbeiderpartiet totalt uakseptabelt. Forslaget må også ses i lys av den økonomiske utviklingen vi er inne i, med sterk vekst i privat konsum. Da er det ikke skattelettelse for de rikeste som bør prioriteres, men gode fellesskapsløsninger.

Den andre hovedinnvendingen fra Arbeiderpartiet er knyttet til forslagens sosiale profil. Beregninger viser at reformskissen lavere toppskatt, utbytteskatt og fjerning av formuesskatten og boligskatten, gir personer med inntekt over 750 000 kr en gjennomsnittlig skattelettelse på over 36 000 kr. En person med inntekt mellom 400 000 og 450 000, får 12 000 kr mindre i skatt, mens en med inntekt mellom 100 000 og 150 000, får 1 500 kr i skattelettelse. Arbeiderpartiet mener at en viktig oppgave for skattesystemet er å omfordele og utjevne inntekt og formue. Vi ønsker ikke at denne egenskapen ved dagens skattesystem skal svekkes, slik Regjeringen legger opp til.

Regjeringen går inn for å øke minstefradraget, og hevder at dette gir reformen en sosial profil. Jeg viser til svar på spørsmål nr. 59 fra Senterpartiet, hvor det oppgis at forslagene til endringer i fradragstrukturen i reformskissen betyr at alle med lønnsinntekter over 235 000 kr får en skattelettelse på 3 500 kr. For dem med lavere inntekter er skattelettelsen mindre, og personer med lønnsinntekt på 75 000 kr får faktisk en stor skatteskjerpelse. Det er vanskelig å se den sosiale profilen i dette.

Samtidig som bunnfradraget økes, sier Regjeringen at den vil «rydde opp» i fradragstrukturen. Dette kan ikke forstås på annen måte enn at en rekke fradrag skal fjernes. Felles for de fleste fradragene er at avvikling betyr relativt lite for gjennomsnittet, men kan ha stor betydning for dem som mister fradragene. Regjeringen våger imidlertid ikke å være konkret med hensyn til hvilke fradrag som skal bort, slik at det da blir umulig å ta noen debatt om dette nå. Arbeiderpartiet mener også at det bør være rom for en økning av minstefradraget, men at dette må skje ved en omfordeling av skattebyrden, og uten at det gis store skattelettelser totalt sett.

Arbeiderpartiet er ikke fornøyd med måten Regjeringen har behandlet formues- og boligskatten på i meldingen. Skauge-utvalget var opptatt av at formuesskatt, boligsatt og eiendomsskatt skulle ses i en totalsammenheng, og utvalget foreslo å avvikle formuesskatten samtidig som fordelsbeskatningen på egen bolig og hytte ble økt. Dersom dette ikke var ønskelig, mente Skauge-utvalget at det burde innføres en obligatorisk eiendomsskatt. Ifølge utvalget ville en slik omlegging bringe det norske skattesystemet mer på linje med andre OECD-lands. Det ville også bidra til å redusere dagens sterke incentiver til å plassere kapital i dyre boliger og hytter i stedet for i virksomhet som kan bidra til å skape arbeidsplasser og til verdiskaping. Arbeiderpartiet har derfor, sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, bedt Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en samlet gjennomgang av formuesskatten, fordelsbeskatningen av egen bolig og eiendomsskatten, og at det vurderes i en totalsammenheng. Denne utredningen må

også omfatte takseringsgrunnlaget for boligbeskatningen.

Regjeringen varsler i meldingen at den vil se nærmere på en utvidelse av dokumentavgiften til også å inkludere borettslags- og aksjeleiligheter. Dette har Arbeiderpartiet gått sterkt imot, og det er med glede vi registrerer at et flertall i komiteen, alle unntatt medlemmene fra regjeringspartiene, går imot forslaget.

Regjeringens reformskisse går en usikker framtid i møte. Det har Regjeringen seg selv å takke for. I forslaget som er lagt fram, har hovedhensikten vært å oppfylle Sem-erklæringen, ikke å få til et bredt skatteforlik. Det er lagt opp til at endringene skal fases inn over tre år. Dette er en oppskrift for å skape usikkerhet og ustabilitet.

Finanspolitisk talsmann for Høyre, Jan Tore Sanner, har, i likhet med finansministeren uttalt at det er velgerne som ved valget i 2005 skal avgjøre hvordan skattesystemet skal bli. Det har vi fra Arbeiderpartiet absolutt ingenting imot. For Arbeiderpartiet er det viktigere å styrke velferdssamfunnet enn å gi skattelettelse til de rikeste. Vi kan ikke støtte en reform som vil gå ut over viktige områder, som skole, helse og vårt framtidige pensjonssystem.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Tore Nordtun har tatt opp de forslag han refererte til innledningsvis.

Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [10:17:52]: Representanten Nordtun hevder at det er usikkerhet knyttet til gjennomføring av skattereformen. Nei – skattereformen kan gjennomføres som planlagt. Ikke på noe vesentlig punkt vender Stortinget tommelen ned for Regjeringens forslag. Den usikkerheten som er rundt reformen, knytter seg til valget neste år. Vinner sosialistene, med Arbeiderpartiet og deres to sosialistiske kamerater, går skattene opp. Får sentrum/Høyre-regjeringen fortsette, så blir programmet for lavere skatt både for personer og for næringsliv gjennomført.

I innstillingen fremmer Arbeiderpartiet forslag om å utrede bolig-, formues- og eiendomsskatten. Det har Skauge-utvalget gjort. Det har Regjeringen gjort. Og vi har konkludert: Formuesskatten skal bort for å styrke det private eierskapet, boligskatten skal bort, og eiendomsskatten skal fortsatt være en frivillig kommunal skatt.

Hva mener Arbeiderpartiet? Vil Arbeiderpartiet beholde formuesskatten? Vil Arbeiderpartiet øke boligskatten? Vil Arbeiderpartiet ha en statlig eiendomsskatt?

Tore Nordtun (A) [10:19:18]: Jan Tore Sanner spurte, ja, han spurte ikke, men han konstaterte at det var ingen usikkerhet i innstillingen om gjennomføring av reformen eller noe som helst. Jeg mener å tro at Jan Tore Sanner har lest innstillingen, det er jeg ikke i tvil om, men det er kun ett punkt etter min oppfatning der Regjeringen har en viss føring med hensyn til å gå videre, og

det er på aksjonærmodellen. De andre stedene har den lidt nederlag på nederlag overalt, for det er Sem-erklæringen som her blir videreført. Når det gjelder Arbeiderpartiet, har vi sagt at vi ønsker et provenynøytralt system. Bare for å ta formuesskatten: Når man skal fjerne den, med 8 milliarder kr i reduksjon i inntekter til det offentlige og til fellesskapet, har det en motpost. Det har en motpost på kommuneøkonomisiden, på sosial- og helsesiden, på skolesiden. Men man sier ikke ett ord om hvor man skal ta disse pengene fra. Det er totalt uansvarlig. Når vi i tillegg har tre budsjettforhandlinger og ett valg som skal gjennomføres før denne reformen skal se dagens lys – ja, så må jeg spørre igjen: Hva blir da resultatet?

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:20:48]: Skatt er eit veldig viktig rammevilkår. No har representanten Tore Nordtun slått fast at Arbeidarpartiet ikkje ønskjer å gi skattelette, dei vil i staden omfordele ein del. Det vil medføre at enkelte får skatteskjerpning. Dei siste åra har vi sett ein aukande tendens til at store norske bedrifter etablerer seg i utlandet, dei gjer sine nyinvesteringar ute, på grunn av at det totalt sett er betre rammevilkår i dei landa enn det er i Noreg. Det har medført at arbeidsløysa i Noreg bit seg fast på eit høgt nivå.

Mitt spørsmål til representanten Nordtun er: Trur ikke Arbeidarpartiet at dersom vi aukar skatten på viktige område, vil det medføre at vi får ein akselererande tendens til at norske bedrifter flaggar ut og etablerer seg i utlandet, med den verknaden at vi får aukande arbeidsløysese?

Tore Nordtun (A) [10:22:02]: Hagesæter tar opp, synes jeg, en av de største utfordringene vi har med skatte- og avgiftssystemet i Norge, nemlig hvor våre konkurrenter befinner seg med sine skattesystemer. Hvis vi ser på statistikker, er vi verken u-land eller noe annet når det gjelder skattesystemer, vi ligger midt på treet totalt sett, på OECD-gjennomsnitt. La nå det ligge. Men skattesystemet vårt må hele tiden matche det som skjer rundt oss, slik at vi ikke blir utkonkurrert. Det er den store utfordringen vår.

Når det så gjelder hva vi vil gjøre videre framover, sa jeg i hovedinnlegget mitt at vi går inn for et provenynøytralt system.

Når det gjelder vår sak om formuesskatt, boligsjatt og eiendomsskatt, vil vi se dette i en totalsammenheng. Ulike rapporter fra eksperter har gang på gang sagt at eiendomsskattesystemet vårt er ubrukbart. Vi vet at andre nasjoner går i retning av å få mer beskatning på faste eiendommer som ikke kan flyttes ut av landet. Da må vi ha et skikkelig takseringssystem og få det på plass, slik at vi kan få mer rettferdighet i fordelingen.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [10:23:31]: SV og Arbeiderpartiet har stått sammen om flere viktige ting i innstillingen. Det gjelder ikke minst ønsket om å fjerne delingsmodellen og ønsket om å innføre utbytteskatt, og

et felles standpunkt om å avvise Regjeringens usosiale skatteletteforslag.

Det er imidlertid også noen punkter der vi har skilt lag, og det er særlig ett som har forundret oss. Det har i den senere tid kommet fram at en rekke store multinasjonale selskapers datterselskaper i Norge i praksis ikke blir skattlagt i det hele tatt. Store konserner skatter null av sine overskudd i Norge ved – sannsynligvis – å flytte deler av overskuddet utenlands gjennom såkalte internprisingssystemer.

Nå har en forsker ved BI lagt fram en rapport omtalt i Morgenbladet i dag som anslår omfanget av internprising bare i små og mellomstore utenlandskeide bedrifter til flere hundre millioner kroner i tapte skatteinntekter hvert år, i tillegg til at dette selvfølgelig gir store ulemper for norske selskaper som konkurrerer med disse. (Presidenten klubber.)

Vi er forundret over at Arbeiderpartiet ikke har sluttet seg til vår merknad hvor vi ber Regjeringen om å reise denne problemstillingen i proposisjonen. Betyr det at Arbeiderpartiet ikke lenger synes at dette er et problem, eller betyr det at man vil sette dette på dagsordenen i en annen sammenheng?

Presidenten: Det kan kanskje være greit at det fra presidentens side minnes om at en replikk er på inntil 1 minutt, og svarene skal også være på inntil 1 minutt.

Tore Nordtun (A) [10:25:10]: Lysbakken tar her opp et stort internasjonalt problem. For det er et internasjonalt problem, og ikke minst er det et problem i de større landene, spesielt i USA. I USA har de vært ganske harde mot de store selskapene sine når det gjelder internprisingen.

SV har tatt opp et viktig punkt der. I det de skriver i sin merknad, er det ganske sterke konstateringer. Jeg tror vi må være litt grundigere, men jeg tror jeg kan love på vegne av Arbeiderpartiet at den biten vil vi følge opp. Den biten må også følges opp internasjonalt for å få disse tingene på plass. Det skal vi stå på for, og jeg føler meg også sikker på at skattesystemet her må rettes opp på dette punktet. Vi må også få internasjonale avtaler som matcher dette, slik at vi kan få kontroll på de unndragelser av skatt som delvis er ute og går.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Svein Flåtten (H) [10:26:30]: Da meldingen om den forrige skattereformen ble behandlet i Stortinget, mente mange at man hadde en plan nærmest for evigheten. Men økninger i marginalbeskatningen og press mot delingsmodellen gav ny debatt. Denne debatten fikk en dramatisk vending da Stoltenberg-regjeringen i 2000 foreslo utbytteskatt som det første skritt i en omlegging av skattesystemet. Denne omleggingen ble senere varslet i budsjettet, og det er historisk nokså kuriøst i forhold til dagens debatt å kunne lese at man den gang mente at det var nødvendig å redusere skattesatsene på lønnsinntekter betydelig. Senere videreførte man ønsket om skattere-

form i budsjettavtalen med sentrumpartiene, riktignok med skatteøkninger, og Samarbeidsregjeringen overtok så stafettpinnen for å få en skattereform. Det er således et bredt ønske om at man skal få en skattereform, men fra Høyre og denne regjering i kombinasjon med skattelettelser, ikke økninger, slik det for øvrig var også i 1992.

I vårt arbeid med denne innstillingen har den overordnede målsetting vært å ta vare på den gode utviklingen vi nå har i norsk økonomi. Dette kan vi gjøre ved å få til et enda bedre og mer rettferdig skattesystem. Forbedringene må kombineres med et redusert skattenivå, som vil fremme norsk verdiskaping, motivere til økt privat norsk eierskap og stimulere til arbeid. Forbedringer av skattesystemet kombinert med skattelettelser er helt sentrale virkemidler i den økonomiske politikken.

Derfor foreslår også Regjeringen at reformen kombineres med ytterligere 12 milliarder kr i skattelettelser, i tillegg til de 20 milliarder kr som Regjeringen allerede har gjennomført. Dette retningsskiftet i skattenivået, fra de stadige økninger under arbeiderpartiregjeringene, har utvilsomt vært noe av årsaken til at norsk økonomi nå har en større vekst og norsk næringsliv en større optimisme enn på lenge.

Reformforslaget har fem hovedelementer:

Det ene elementet er økt likebehandling av arbeidsinntekter og kapitalinntekter ved at marginalskatten reduseres betydelig, og ved at delingsmodellen avvikles og erstattes med skatt på høy eieravkastning for personlige aksjonærer gjennom aksjonærmodellen og gjennom skjermingsmodellen for personlige selskaper. Den risikofrie avkastning vil bli skjermet mot beskatning i begge modeller. Regjeringspartiene har under behandlingen av innstillingen gått inn for at den risikofrie rente i aksjonærmodellen skal settes lik renten på femårs statsobligasjoner, mens man for skjermingsmodellen ytterligere foreslår et risikotillegg

Det andre hovedelementet i innstillingen er å bygge videre på prinsippene i skattereformen fra 1992, med likebehandling, brede skattegrunnlag, lave satser og nøytralitet. Det bør nevnes at det er flertall for å videreføre 28 pst. skatt på selskapsoverskudd, slik skattereformen i 1992 la opp til. Dette er et meget viktig stabiliserende element.

Et tredje hovedelement er forholdet til økt internasjonalisering av norsk næringsliv. Videreføring av 28 pst. selskapsskatt er her viktig, sammen med den fritaksmodell det legges opp til for aksjeselskaper, som gjør at aksjeutbytter og aksjegevinster mellom selskaper ikke beskattes. På denne måten unngås kjedebeskatning, og man får en større kapitalmobilitet.

Ved gjennomføring av aksjonærmodell, skjermingsmodell og fritaksmodell kan også delingsmodellen avvikles, sammen med RISK og godtgjørelsessystemet. Dette vil bringe det norske skattesystemet og det norske utbyttesystemet i tråd med EØS-avtalens regler på dette området.

For det fjerde må man bedre vilkårene for norsk eierskap ved en reduksjon og etter hvert avvikling av den særnorske formuesskatten, som hemmer privat norsk ei-

erskap, privat norsk sparing og norske eiere, og som kan forårsake skattemotivert norsk utflytting. Det er derfor svært gode nyheter for både små og store norske kapitalister at formuesskatten reduseres med sikte på avvikling. Det er da også en forutsetning for de øvrige reformendringer og modellvalg at dette gjøres.

Som et siste element er opprydning og forenkling en viktig del av reformen. For næringslivet vil avvikling av delingsmodellen og RISK- og godtgjørelsessystemet være en svært viktig forenkling. Dette gjøres mulig ved en helhetlig reform som innfører de modellvalg som jeg tidligere har nevnt, sammen med en reduksjon av toppskattsatsene. Det er vesentlig at alle hovedelementer gjennomføres, for å få uttelling for forenklingen. Innenfor fradragsordningene i personbeskatningen tar også Regjeringen sikte på en betydelig opprydning som vil gi store forenklinger.

Det er gledelig at det i komiteen har vært bred enighet om de utfordringer og prinsipper som ligger til grunn for reformforslaget. Et flertall tiltrer aksjonærmodellen, som er et av de viktigste elementer i forslaget. Et flertall har også gitt klarsignal for et videre arbeid med skjermingsmodellen, selv om man ønsker at Regjeringen skal vurdere muligheten for en uttaksbasert ordning for personlige næringsdrivende. Det er også et flertall for fritaksmetoden for beskatning av aksjeinntekter mellom selskaper, et flertall som – på samme måte som Regjeringen selv – ønsker vurdert begrensninger i tilpasningsmuligheter i fritaksmetoden. Det er derfor en stor grad av tilslutning til de viktigste systemvalgene.

Det kanskje aller viktigste er at det i løpet av behandlingen i komiteen ikke er lansert noen konkurrerende alternativer til de modeller og den samlede plan Regjeringen har lagt frem, og som det nå vil bli arbeidet videre etter. Det eneste som er lansert, er en kraftig retorikk om enkeltdetaljer i enkeltgruppers beskatning og fradragsposter. Selv ikke det offensive skattepartiet Fremskrittspartiet har kommet frem med noen alternative helhetlige løsninger. Partiet forespeilet lenge sin egen alternative skattemodell. Den kom aldri, og man nøyer seg i meldingen som alternativt system å peke på at flat skatt er en bra tilnærming til utfordringen med integrasjon av person- og selskapsbeskatningen. Men det sies lite om det virkelige problemet med flat skatt, nemlig et så betydelig provenytap for staten at selv Fremskrittspartiet muligens ikke tør foreslå det. Mangelen på alternativer er ikke så mye å bygge på som fundament for nasjonens verdiskaping og næringslivets forutsigbarhet.

Arbeiderpartiet har gitt tilslutning til deler av reformens systemendringer, men deres retorikk har hatt fokus på hvilken sterk motstand de har til en mer rettferdig beskatning av folks lønnsinntekter i forhold til beskatningen på kapitalinntekter, ved at de ikke vil redusere toppskatten, ved å fortelle hvilke sterke motstandere de er av at kapitaltilgangen til norsk eierskap kan bedres gjennom å redusere formuesskatten, eller på hvilke sterke motstandere de er av at det skal bli rimeligere for folk flest å bo, og at de derfor er imot å fjerne fordelsskatt på vanlige boliger.

(Flåtten)

I arbeidet med denne innstillingen har det vært vårt siktemål å ta vare på den gode utviklingen vi ser i økonomien. Verdiskapingen i norsk næringsliv og arbeidsliv har vært vårt fokus. Reformen skal bringe norsk næringsliv videre internasjonalt når det gjelder konkurranseevne på skattenivå og på skattestruktur.

Man må være politisk modig i skattespørsmål og i systemendringer, fordi det alltid vil kunne være eksempler på at noen kommer bedre eller dårligere ut enn andre. Denne reformen gir en total lettelse på 12 milliarder kr når den er gjennomført. Skattelettelsene vil komme alle inntektsgrupper til gode, gjennom reduksjoner i toppskatt og økninger i bunnfradrag.

Det ville i utgangspunktet være en illusjon å tro at alle partier skulle tilslutte seg alt i meldingen. Slik ble det da også langt fra i 1990, men det ble lenge en godt fungerende reform. Regjeringspartiene har fått nødvendig tilslutning til sine systemendringer, og de skisserte reformer vil etter hvert kunne synliggjøres som proposisjoner til Stortinget. Det som imidlertid må være et tankekors for norsk næringsliv og for norske arbeidstakere og skattytere, er med hvilken angstbitersk impotens enkelte partier har tilnærmet seg denne oppgaven, eller rettere sagt fjernet seg fra den, enkelte ved rett og slett å forsinke en sårt tiltrengt reform ved å ønske å sende den tilbake.

Den forrige skattereformen, for 14 år siden, ble sydd sammen ved vekslende enighet om prinsipper og senere ved en tilsvarende vekslende enighet om detaljer og skattenivåer når de forskjellige proposisjoner kom til Stortinget. Denne reformen synes å følge de samme spor. Det er gitt tilslutning til hovedveivalgene, og systemet vil bli utmeislet etter hvert. Trass i retorikken bør vi kunne få en skattereform lik den i 1992, som kan bli til beste for norsk nærings- og arbeidsliv og stå over tid.

I 1990 ble innstillingen av Sosialistisk Venstrepartis talsmann i debatten karakterisert som århundrets mest forvirrede skattereform. Så vidt jeg husker, var deres eget bidrag også for så vidt betydelig. Det ble likevel en bra reform for norsk verdiskaping, selv om senere regjeringer etter hvert økte marginalskatten og trykket mot delingsmodellen økte.

Skal man ta historien til lærdom, og det bør man jo av og til gjøre, viser den at det kreves et betydelig mot for å foreslå og gjennomføre systemendringer, særlig i skattepolitikken, og at støynivået i den offentlige debatt rundt denne typen viktige saker ikke alltid er representativt for realitetene. Det kreves også mot for å stille opp og støtte forslagene. Det som manglet av mot hos enkelte denne gang, vil kunne tas igjen ved neste korsvei, når detaljer og skattenivåer skal fastlegges på bakgrunn av denne meldingens behandling, og ikke minst på bakgrunn av den enighet som er etter komiteens innstilling.

Nå skal Regjeringen virkeliggjøre reformplanen. De systemendringer og ikke minst de betydelige skattelettelsene som planen innvarsler, vil bidra til at også denne reformen kan bli et godt steg fremover for rammevilkårene i norsk næringsliv og verdiskaping og dermed trygge fundamentet for vårt fremtidige velferdssamfunn.

Presidenten: Presidenten har bare én bemerkning, at impotensen vel er jevnt fordelt i alle partiene.

Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [10:37:01]: Det er ikke mulig gjennom innlegg i denne debatten å tilsløre den realitet at for det første gjenstår det mye arbeid med disse skattemodellene før de kan vedtas, og for det andre er det ganske lite Regjeringen har et flertall bak seg for i denne innstillingen.

Skattemeldingen er like mye en melding om store skattelettelser til dem som ikke trenger det, som den er en melding om et nytt og bedre skattesystem. Meldingen viser også at Regjeringen ikke greier å innfri løftene fra Sem-erklæringen om 31 milliarder kr i lettelser i denne perioden, men de må også bruke halve neste periode.

Så varsles det at neste skritt er at det skal ryddes opp i avgiftene, som det heter. Det samlede skatte- og avgiftsnivået i Norge ligger på linje med gjennomsnittet i de 15 gamle EU-landene. Når skal Høyre ta innover seg at det er en nær sammenheng mellom skatte- og avgiftsnivået og nivået på det vi betaler over skatteseddelen for viktige velferdstjenester som barnehage, skole, eldreomsorg, sosialomsorg og helsevesen?

Svein Flåtten (H) [10:38:26]: Jeg har forståelse for at representanten Svein Roald Hansen beklager at det går sent med skattelettelser. Da Stoltenberg-regjeringen varslet 12 milliarder kr i skatteøkninger, tror jeg de fleste syntes det ville ha vært strålende om man hadde gått andre veien – med 30 milliarder kr i lettelser – selv om man la inn en liten forsinkelse.

Til spørsmålet: Det er jo ikke slik at skattelettelser betyr kutt i alle sosiale ordninger for veldig, veldig mange. Det det betyr, er at man stimulerer næringslivet, man stimulerer til arbeidsinnsats, man øker verdiskapingen. På den måten øker skattegrunnlagene. Virksomheten i samfunnet øker, og totalresultatet blir bedre for alle, ikke dårligere.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:39:42]: Eg vil først seie at eg set eit visst spørsmålsteikn ved verkelegheitsoppfatninga til Svein Flåtten, når han seier at han er fornøgd med den behandlinga som skattemeldinga har fått i Stortinget, når han også seier seg stolt over å ha fått gjennomført utbytteskatt, og når han i same åndedraget snakkar om dei skattelettane som skal komme.

No vil eg minne om at dei skattelettane som Regjeringa har fått gjennom, er blitt gjennomførte med støtte frå Framstegspartiet, delvis også etter krav frå Framstegspartiet. Men no har regjeringspartia funne seg ein ny budsjettpartner, Arbeidarpartiet, som også her har uttrykt at dei ikkje ønskjer skattelettar.

Då er mitt spørsmål: Korleis vil Regjeringa få igjenom desse skattelettane i Stortinget, som dei altså skryter av at dei skal få til?

Svein Flåtten (H) [10:41:03]: Det er riktig som representanten Hagesæter sier, at Fremskrittspartiet støtter

skattelettelser. Det sier man også i den innstillingen som nå foreligger, etter at man har brukt svært lang tid på å si at man ikke vil bidra til å få til systemendringer som kan gjøre forholdene bedre for norsk nærings- og arbeidsliv.

Jeg håper ikke at Hagesæters kommentar innebærer at Fremskrittspartiet nå har lagt om sin skattepolitikk. Selv om man har argumentert sterkt mot vårt forslag til skattereform, har jeg vel oppfattet at man fortsatt er for skattelettelser. Det vil jo da være interessant å vite om det er slik i Fremskrittspartiet at man f.eks. bare er for en hel avvikling av formuesskatten, eller om man også er for avvikling av deler av formuesskatten. Jeg tror velgerne ved neste valg vil være interessert i svar på den type spørsmål.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [10:42:26]: Det er tydelig at Høyre har tenkt å gjøre spørsmålet om boligskatt til et valgkamptema og et velgeragn. I den forbindelse kan det være et poeng å påpeke den historiske begrunnelse som fordelsbeskatningen av bolig har vært for rentefradraget, og det er et faktum at rentefradraget for veldig mange av landets boligeiere er en vesentlig viktigere positiv økonomisk faktor enn boligbeskatningen er en negativ faktor. Erfaringer fra andre land i Europa som har gjort det Regjeringen nå vil gjøre, drastisk å redusere eller fjerne boligbeskatningen, har vært at boliginvesteringene har økt til et nivå der man over tid har sett seg nødt til å fjerne rentefradraget.

Hvilken garanti har boligeierne for at dette over tid ikke fører til at rentefradraget forsvinner, slik at lettelsen som Svein Flåtten vil gi på dette området, med tiden blir en svær baksmell for mange?

Svein Flåtten (H) [10:43:45]: Det er ingenting i meldingen som sier noe om at rentefradraget skal fjernes. Tvert imot, det har fra Regjeringen vært gitt uttrykk for at det skal bestå. Rentefradraget er ikke på samme plan som de andre fradragordningene som nevnes i meldingen.

Det som er poenget med å sanere i fradragene, er å få de såkalte støtteordninger inn på budsjettene, og at utgifter til inntekts ervervelse blir liggende i skattepolitikken. Rentefradraget har en helt annen innretning, og vil derfor ikke bli omfattet av den saneringen som etter hvert vil komme.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:45:02]: For Fremskrittspartiet er skatt en viktig sak. Vi er skattelettepartiet for folk flest. Vi ønsker ikke bare et lavere skattenivå, vi ønsker også et enklere skattesystem, og et mer oversiktlig skattesystem.

Nå er ikke skatt et mål i seg selv for Fremskrittspartiet, men det er et middel til å utløse veldig mange positive virkninger. Lavere skatt og enklere skattesystem vil skape økonomisk vekst. Det vil være mer lønnsomt å investere i Norge. Dermed vil man få flere etableringer i Norge. Det vil skape flere arbeidsplasser.

Lavere personskatt vil øke arbeidstilbudet ved at det blir mer lønnsomt å jobbe. Dermed vil det være flere som tilbyr sin arbeidskraft, og det vil være flere av dem som tilbyr sin arbeidskraft, som ønsker å jobbe mer.

Et enklere skattesystem vil også redusere kostnadene for innkreving av skatt. I dag koster det nesten 4 milliarder kr å kreve inn skatt. Hvis vi hadde fått til et enklere skattesystem, ville denne kostnaden gått ned.

Nå er det klart at lavere skattesats vil gi et provenytap det første året og selvfølgelig også det andre året. Men det er åpenbart at når man går noen år fram i tid, vil provenytapet bli vesentlig mindre. Det skyldes selvfølgelig at man får til økonomisk vekst, man får flere bedrifter som har overskudd, man får flere arbeidstakere som er i lønnet arbeid, på grunn av skattelettelser, og det vil medføre at man da har et bredere grunnlag for å beskatte. Man kan si det på denne måten: Den kaken som skal fordeles, blir større. Da er det greit å få en mindre prosentvis bit av en større kake enn å ha en større prosentvis bit av en mindre kake.

Nå tror jeg for så vidt ikke den sosialistiske delen av Stortinget har spesielt tro på denne typen virkninger, men jeg synes å erindre at Høyre har vært opptatt av denne typen virkninger, i hvert fall tidligere – før de kom i regjeringsposisjon.

På grunn av vår sterke fokusering på skatt hadde vi også store forventninger til skattemeldingen. Og selv om skattemeldingen glimter til med enkelte fornuftige forslag, greide vi helt klart å styre vår begeistring for helhetsinntrykket i denne meldingen. En av de store svakhetene er at skatteskjerpelsene ikke er koplet opp mot skattelettelser. Og f.eks. er utbytteskatten, som regjeringspartiene er veldig stolte av at de har fått gjennomslag for, ikke knyttet opp mot en fjerning av f.eks. formuesskatten. Det er også en altfor liten skattelette for lavere inntekter, og det er en stor svakhet.

Vi så imidlertid i utgangspunktet ikke helt mørkt på det. Vi hadde håpet at de svakhetene som var i denne skattemeldingen, kunne rettes opp under behandlingen i Stortinget. Det har ikke skjedd. Riktignok har regjeringspartiene prøvd å reparere enkelte deler av innstillingen. De har endret ettårig statsobligasjonsrente som skjermingsrente til femårig. Det er en forbedring. De har også sagt at det er nødvendig med et risikotillegg i forhold til skjermingsmodellen. Det har også Fremskrittspartiet påpekt overfor dem, og derfor er det bra at de har fulgt opp dette. Disse endringene gjør selvfølgelig skattemeldingen bedre, men de gjør den ikke god nok.

Skattemeldingen kan fortsatt ende opp med at Regjeringen får gjennomslag for sine skatteskjerpelser, men ikke for sine skattelettelser. Det skyldes selvfølgelig at vi har et valg i 2005, og vesentlige deler av skattelettelsene skal gjennomføres etter dette valget. Da er det utrolig å høre fra regjeringspartiene at man er fornøyd med det man har fått til.

Jeg må også si at jeg er forundret over at mange – både finansministeren og statssekretæren i Finansdepartementet – går ut offentlig og uttrykker tilfredshet over at man har fått gjennomslag for denne utbytteskatten med

støtte fra Arbeiderpartiet, samtidig som Arbeiderpartiet poengterer at de ikke vil støtte skattelettelsene.

Når det gjelder de enkelte forslagene, vil jeg først ta for meg denne utbytteskattmodellen som man så pent har kalt aksjonærmodellen. Det høres utvilsomt litt bedre ut enn å kalle det for det det er, utbytteskattmodellen. Den har mange svakheter i seg. Den ene svakheten har jeg nevnt, at den ikke er knyttet opp mot fjerning av formuesskatten, men så er det også det at skjermingsrenten på aksjekapital er altfor lav. Selv etter endringen fra regjeringspartiene er denne for lav – det er ikke bygd inn noe risikotillegg. Nå er også skjermingsrenten på innlån høyere. Det betyr at ved å låne inn penger til et aksjeselskap vil man få en høyere avkastning med lav skatt enn hvis man putter de samme pengene inn som aksjekapital. Det betyr at hvis man skal starte et selskap som krever 10 mill. kr, kan man putte inn 100 000 kr i aksjekapital, og så låner man inn 9,9 mill. kr. Dermed vil man altså få en høyere avkastning uten å betale dobbelt skatt enn hvis man hadde plassert alt inn som egenkapital. Det er en svakhet som åpenbart kommer til å bli utnyttet, med den konsekvens det vil få ved at man får aksjeselskap med en veldig svak egenkapital.

Det er også en svakhet at skjermingsgrunnlaget er begrenset til den enkelte aksje. Det er en endring i forhold til Skaug-utvalget. Hvis man f.eks. skal plassere 500 000 kr i fem forskjellige gründerbedrifter, så kan man sannsynligvis ikke regne med at mer enn én eller toppen to av disse fem bedriftene vil gå med overskudd. Da skal altså skjermingsgrunnlaget beregnes av 100 000 kr, eventuelt av 200 000 kr hvis det da er to bedrifter som greier å få overskudd, og ikke av det som er den gjeldende investeringen, altså ½ mill. kr. Dette medfører at det kan bli en enda større kapitaltørke til nyetableringer og gründerbedrifter, og det er alvorlig. Et bunnfradrag burde også vært vurdert i tillegg til at man har en skjermingsrente.

Fritaksmodellen har en del positive sider. Den vil forhindre dobbeltbeskatning, og den gjør det mer attraktivt å la pengene være igjen i bedriften, og det er bra. Den datoen som er satt, 26. mars, kan imidlertid slå veldig vilkårlig ut. Det er altså skjæringspunktet for når man ikke får skatteplikt på gevinster og heller ikke skattefradrag for tap. Dersom man har latente tap, vil disse ikke lenger gi en framtidig skattefordel, selv om de også er bokført i regnskapet. Det er også en svakhet at private aksjonærer kommer for dårlig ut. De vil ikke komme innunder fritaksmodellen. Derfor burde man også vurdere overgangsordninger her, f.eks. at man har mulighet til å legge det inn i et eget aksjeselskap.

Skjermingsmodellen inneholder mange svakheter, også svakheter i tillegg til utbytteskattmodellen. Jeg sa i stedet at det er positivt at man har innsett at man må ha et risikotillegg. Men det som er alvorlig og negativt her, er jo det at høy skatt blir pålagt uavhengig av om overskuddet blir tatt ut av bedriften eller ikke. Derfor burde det vært utredet. Det bør fortsatt utredes om enkeltpersonforetak og deltakerlignende selskap frivillig kan akseptere en strengere regnskapskontroll mot å slippe å betale

dobbelt skatt på overskudd som blir værende i bedriften, altså et lignende system som aksjeselskap. Dette har man fått til i Danmark. Da burde det også være mulig å få det til i Norge.

Formuesskatten er en viktig del av skattebelastningen i Norge, og en av forutsetningene vi hadde i forhandlingene med regjeringspartiene, var at vi måtte ha sikkerhet for at formuesskatten ble fjernet, for at vi i det hele tatt skulle gå inn og vurdere en forbedret modell av utbytteskatt. Det nektet regjeringspartiene å være med på. De ønsker å utsette dette til etter valget i 2005. De ønsker at formuesskatten skal halveres i 2006 og 2007 og derefter fjernes. Dersom det skjer at vi får et annet flertall i Stortinget, kan det resultere i at det ikke blir noen fjerning av formuesskatten i det hele tatt.

Når det gjelder fordelene av å bo i egen bolig, er det selvfølgelig positivt at Regjeringen står fast på å fjerne denne beskatningen. Det står for så vidt også i Sem-erklæringen. Der står det at den skal fjernes i løpet av innværende stortingsperiode. Det er positivt at de ikke har gått bort fra det – foreløpig i hvert fall.

Det som er problemet, er at man også samtidig ønsker å utvide beskatningsområdet for eiendomsskatt. Det vil medføre at mange vil oppleve at skattelettelsene blir mer enn oppspist av økt eiendomsskatt. Man gir altså med den ene hånden, og så tar man med den andre.

Når det gjelder personbeskatningen, er det positivt at toppskatten blir foreslått redusert. Det er mange vanlige industriarbeiderinntekter i dag som blir belastet med toppskatt. Derfor er en reduksjon av toppskatten positivt.

Når det derimot gjelder lettelse i personbeskatningen for dem som ikke belastes med toppskatt, er det ikke mye å skryte av i meldingen. Riktignok er det lagt opp til en økning av bunnfradraget, men samtidig foreslår Regjeringen en fjerning av fradrag som vil medføre en skatteskjerpelse på totalt 5,3–6,3 milliarder kr, og de ønsker heller ikke å si hvilke fradrag dette gjelder. Uansett vil dette bety at svært mange av dem med lavest inntekt vil få en skatteskjerpelse med dette opplegget. Det kunne selvfølgelig ikke Fremskrittspartiet akseptere.

På bakgrunn av disse punktene er altså vår konklusjon at skattemeldingen ikke er god nok. Derfor bør den sendes tilbake til Finansdepartementet for videre bearbeiding. Grunnen til at den ikke holder mål, er altså ikke bare de mange enkeltforslagene som ikke er gode nok, men også helheten i meldingen. Det at store deler av de bebudede skattelettelsene først skal gjennomføres etter stortingsvalget neste år, gir liten forutsigbarhet. Dersom vi, som jeg allerede har sagt, får et annet flertall i Stortinget, et sosialistisk flertall, kan det skje at skatteskjerpelsene blir gjennomført, både utbytteskatt og eiendomsskatt, og ikke skattelettelsene. Det vil fra Fremskrittspartiets ståsted være skrekkelig uheldig.

Vi mener at vi har kommet med en utstrakt hånd til regjeringspartiene i denne saken. Vi har vært villige til å forsøke å rette opp svakheter og helheten i skattemeldingen, men vi føler ikke at vi har fått den responsen som vi hadde håpet på. Dette har medført at vi i dag behandler en skattemelding som fort kan ende opp som en fiasko.

Vi har i dag et flertall for å få til skattelettelse. Etter valget har vi kanskje kun et flertall for økt utbytteskatt og økt eiendomsskatt. Derfor har vårt ønske vært at vi ved behandlingen av denne meldingen kunne få til et flertall for å sikre norske skattebetalere, både enkeltpersoner og bedrifter, forutsigbarhet og trygghet for at størstedelen av de foreslåtte skattelettelsene virkelig blir vedtatt. Vi konstaterer dessverre at vi ikke har lyktes med det. Det vil medføre en usikkerhet. Det vil medføre at norske investeringer i Norge kan bli lagt på vent, kan bli utsatt, til etter valget i 2005. Det vil også selvfølgelig medføre at vi ikke får til den verdiskapingen og den veksten i norsk økonomi som vi ellers kunne ha fått til. Det vil også medføre en høyere arbeidsledighet.

Det er i dag en betydelig usikkerhet om hva som blir skjebnen til skattemeldingen. Det er veldig synd.

Avslutningsvis vil jeg ta opp vårt forslag om tilbakesendelse av hele skattemeldingen.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A) [11:00:01]: Gjermund Hagesæter sa at lågare skatt vil skapa fleire arbeidsplassar. Ja, det er god retorikk. I den teoretiske verda fungerer det sikkert slik, men i praksis er det ikkje heilt slik. Vi ser at reduserte skattar i år førte til at Regjeringa kutta på alt det som vi skulle leva av i framtida, både nyskaping og utvikling – så det er nok ikkje slik.

Regjeringa vil altså gje 12 milliardar kr i skattelette. Eg hørte av innlegget til Gjermund Hagesæter at det vert fleire titals milliardar i tillegg, dersom Framstegspartiet får gjennomslag for sin skattemodell for å redusera skattane.

Då er spørsmålet mitt: Det må jo finnast eit motstykke til all denne skatteletten. Kva er det Framstegspartiet vil kutta på? No må dei seia det òg. Er det høgare eigendelar for folk som no tener mykje, fordi dei får stor skattelette? Er det reduksjon med omsyn til skule, er det kutt i eldreomsorga, eller er det kutt på samferdsel? Alle reknestykke har ei motside.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:01:26]: Noreg er eit lite land. Vi har høge lønningar i Noreg, og det skal vi sjølv sagt vere glade for at vi har. Men då er det veldig viktig at vi er konkurransedyktige på andre område. Det er viktig at vi er konkurransedyktige når det gjeld skatt. Vi trur at dersom vi greier å skapa konkurransedyktige vilkår for norske bedrifter, vil vi få etableringar, og vi vil også få økonomisk vekst.

Korleis vi ønskjer å finansiere desse skattelettane, står veldig tydeleg i vårt alternative statsbudsjett. Dersom Ranveig Frøiland les det – det har ho kanskje gjort tidlegare – veit ho at vi ønskjer å kutte på ei rekkje område. Men vi ønskjer også å redusere det enorme overskotet

som den norske staten opererer med, nettopp fordi vi trur at å investere i skattelettar vil skape ein økonomisk vekst som vil medføre at vi får ein stor del av desse pengane tilbake over tid.

Heidi Larssen (H) [11:02:46]: Etter å ha lest merknadene til Fremskrittspartiet har jeg et par spørsmål som jeg håper at representanten Hagesæter kan hjelpe meg med. Det er for så vidt noe av det samme som Ranveig Frøiland var inne på.

Fremskrittspartiet vil «fjerne formuesskatten, eiendomsskatten og arveavgiften» og boligskatten. De ønsker ikke skatt på aksjeutbytte, er skeptiske til utbytteskatt, og lønn og utbytte skal beskattes likt. Det vil altså tilsi ingen skatt hvis man skal likebehandle. Man skal også begrense særavgiftene. Da blir det ikke så mye igjen å betale til alle de gode formålene som Fremskrittspartiet stadig ønsker å bevilge mer penger til.

Spørsmålet mitt er: Hvordan ønsker Fremskrittspartiet å finansiere fellesforbruket? Hvis man ikke betaler skatt, hjelper det jo ikke så veldig mye at man tror på de dynamiske effektene av skattepolitikken. Er det økt moms Fremskrittspartiet ønsker, eller er det å bruke alle oljepengene med en gang?

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:04:06]: Som eg har presisert fleire gonger tidlegare, ønskjer vi å redusere skatten på ei rekkje område fordi vi trur at det vil utløyse veldig mange positive verknader. Det som er litt spesielt i denne saka, er at Høgre var einig i det før, då dei var i opposisjon. Då var dei einige i mange av dei skattereduksjonane som Framstegspartiet foreslo, og dei var også einige i å kutte på mange område, bl.a. unødvendig offentleg byråkrati. Det som skjer, er at når dei kjem i posisjon, er dei ikkje lenger einige i det.

Vi står framleis på at vi vil redusere skattane. Det foreslår vi også i vårt alternative statsbudsjett, og eg vil også oppfordre Heidi Larssen, og for så vidt resten av Høgre og dei andre regjeringspartia, til å lese i vårt alternative statsbudsjett både kva vi prioriterer av skattelettar, og kva for kutt vi har. Der står det veldig mykje bra.

Øystein Djupedal (SV) [11:05:24]: Det er dessverre akkurat det vi har gjort. Vi har lest hva Fremskrittspartiet faktisk skriver. Det gjør oss kanskje litt urolige, for å si det forsiktig, hvis dette partiet skulle få noen makt og innflytelse. I tillegg til alle disse skattene og avgiftene som fru Larssen gikk nøye igjennom, ønsker man også å fjerne store deler av toppskatten. Man skriver polemisk om progressiv beskatning, og at dette er svært uheldig for inntektsfordelingen, og kaller det dynamisk skattepolitikk. På 1980-tallet ble det kalt voodoo-økonomi og ble praktisert av bl.a. Margaret Thatcher og ikke minst Ronald Reagan med stor suksess. Man lyktes å få arbeidsledigheten opp på et nivå som man ennå ikke har klart å fjerne den fra. Det betyr at veldig mange av disse dynamiske effektene i realiteten ikke er en del av virkelighetens verden.

Mitt spørsmål til Hagesæter er egentlig om han kan gi meg et eksempel på et land som har skapt mer velferd for borgerne og færre arbeidsledige med denne typen voodooøkonomi. Den eksisterer ikke i virkelighetens verden, og det er vel kanskje slik at heller ikke Thatcher gikk så langt som å fjerne progressiviteten i skattesystemet. Det er mulig at Hagesæter kanskje synes at Margaret Thatcher var litt for sosialistisk, hva vet jeg?

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:06:46]: Nå skal ikke eg ta mål av meg til å overbevise SV om at det er ein dynamikk i skattepolitikken. Det trur eg ville teke lengre tid enn det minuttet eg har til rådvelde. Eg prøver ikkje å starte på det. Vi trur i alle fall at lågare skattesatsar og eit enklare skattesystem vil leggje grunnlaget for økt økonomisk vekst.

Så spør Øystein Djupedal om eg har noko eksempel på land der ein kan vise til slike verknader. Finanskomiteen var faktisk på ein komitereise til Irland, og eg trur Øystein Djupedal var med der. Han har tydelegvis ikkje fått med seg så veldig mykje av det faglege på den reisa. Der blei det heilt åpenbert vist klare eksempel på at skattelette hadde skapt økonomisk vekst. Det hadde gitt ein optimisme i samfunnet, og det var veldig mange positive verknader av skattelettane. Eg vil anbefale Øystein Djupedal eventuelt å ta ein ny tur til Irland, eller studere det litt nærmare.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Øystein Djupedal (SV) [11:08:11]: Jeg tror det var Ibsen som sa at man skal være varsom med å ta troen fra et gjennomsnittsmenneske, og det er vel det dette innlegget fra Hagesæter bekrefter. Han kan godt leve i sin tro, det skal jeg ikke ta fra ham.

Skattesystemet har tre viktige oppgaver: skaffe inntekter til å finansiere velferdsstaten, omfordele inntekt slik at de som sitter øverst ved bordet, betaler mer enn dem som sitter nederst, og å bidra til en effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Dette er utgangspunktet for SV når vi skal vurdere hvilke skatteendringer vi mener er riktige. Vårt utgangspunkt er at man ikke nødvendigvis trenger å betale sin skatt med glede, men den må betales med forståelse. Skal det være mulig, må skattesystemet være bygd opp slik at det oppleves som rettferdig og rimelig, i tillegg til at det bringer penger inn i statskassen, slik at vi kan bygge ut velferdsstaten videre.

Vi ønsker at fellesskapet skal finansiere fellesskapets prosjekter – barnehager, skoler, sykehus og hva det måtte være – gjennom en felles skatt, ikke gjennom egenbetaling og egenandeler, slik som Regjeringen i stigende grad ønsker. Vårt utgangspunkt er derfor at 12 milliarder kr i skattelettelse til de mest formuende og mest velstående i Norge, som Regjeringens forslag innebærer, er svært uheldig. Det viser, som all empiri også viser, at Høyrefolk har hjertet sitt nærmest lommeboka og er ikke opp-tatt av hvordan velferdsstaten kan bygges videre ut. Denne tilnærmingen som SV har til hvordan skattesystemet

skal være, er den som egentlig har kjennetegnet oppbyggingen av de nordiske velferdsstater. Den har et langt historisk løp i våre land, som har bidratt til lavere arbeidsledighet og en bedre velferdsstat enn det man har i svært mange andre land. Den har også bidratt til mindre forskjeller mellom folk og lavere arbeidsledighet, den har bidratt til robuste bedrifter, og ikke minst har den bidratt til at prinsippet om fellesfinansierte velferdstjenester er et gode. Denne tilnærmingen til skatt og fordeling har vært og er en enestående suksess. Det er ingen grunn til at denne suksessen skal rives ned av høyresiden, og det er ingen grunn til at Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, som ønsker noe annet, skal få muligheten til å eksperimentere videre med velferdsstatens framtid.

Når man hører på denne skattedebatten, kan man få inntrykk av at Norge er et land som ligger helt i det øverste sjikt når det gjelder skatter og avgifter, men dette er ikke riktig. All internasjonal forskning på dette viser at Norge ligger omtrent midt i laget, der Norge bør ligge. Vi ligger under våre nærmeste naboland i Norden, under også mange store europeiske nasjoner, men vi ligger også selvfølgelig over de land som har lavest velferd i Europa. Vi ligger altså omtrent der vi bør ligge, og høy skatt er ikke for noen, verken for enkeltmennesker eller bedrifter, noe avgjørende problem i Norge.

Det ble ikke mye igjen av det som enkelte har kalt en ny stor skattereform, og som med sine ambisiøse anslag var sammenlignet med skattereformen av 1992. En omfattende forberedelse ble lagt til grunn under ledelse av tidligere finansminister Arne Skauge, men det blir lik-som ingenting igjen når Stortinget nå har ferdigbehandlet dette. Jeg tror at de som må være mest skuffet i dag, er Arne Skauge og alle de som satt sammen med ham i denne omfattende skattekommisjonen, fordi en ser at det ble ikke mye igjen av alle disse lange møtene, alle disse store utredningene som de fikk seg forelagt.

Det komiske er kanskje, sett med SVs øyne, at det eneste Regjeringen får flertall for, er skatt på aksjeutbytte, et prinsipp som SV i svært mange år stod alene om i denne sal. Etter hvert fikk vi støtte også fra andre, og nå er det til og med Regjeringen, og ikke minst Per-Kristian Foss, som er den som har brukt mest tid på å polemisere mot dette opp igjennom årene, som innfører dette. Dette er jo et historisk paradoks, men det viser at de som hele tiden har hevdet, og hevdet med tyngde, at å skattlegge aksjeutbytte er riktig, har fått rett. Riktignok innføres dette prinsippet i en svært modifisert form, men det innføres som prinsipp, og det er SV glad for.

Regjeringen har gått seg bort i denne meldingen. De var så oppsatt på skattelettelse at de glemte det helt avgjørende i en skattereform, nemlig at en reform som sådan må være skattelette- eller skatteskjerpelsesuavhengig. Derfor har dette blitt det store mageplasket det rent faktisk har blitt. Man har gått seg bort i en struktur som er avhengig av å smøres av skattelettelse, istedenfor at man går inn på en reformendring, og så kan hvert enkelt parti mene hva man vil om nivået på skatt. Det er det som gjør at dette ikke har blitt noen skattereform, det har

blitt en skattemelding med 12 milliarder kr i skattelettelser. Det er også derfor den er maltraktert av Stortinget og i praksis ikke har støtte på noen avgjørende punkt annet enn skatt på aksjeutbytte. Det betyr at det neppe er noen i denne sal eller utenfor denne sal som kommer til å snakke om en stor skattereform av 2004, slik som man fremdeles snakker om skattereformen av 1992, simpelthen fordi forslagene er grunnleggende usosiale, med store lettelsler i formuesskatt og toppskatt, og skatt på aksjeutbytte som motytelse. Den har sågar også blitt enda mer moderat gjennom regjeringens partienes behandling i Stortinget. Det betyr at i praksis er det nå svært få mennesker som vil betale skatt på aksjeutbytte gjennom de endringene som her er foretatt.

Man har i tillegg heller ikke konkretisert hvilke fradrag man ønsker å fjerne, man har bare sagt at man ønsker å fjerne fradrag i størrelsesorden 5,5–6,5 milliarder kr. Fradrag er som kjent noe av det som treffer alle og har størst effekt for dem med lav inntekt. Når man ikke konkretiserer dette, vil det være de med lav inntekt som får smellen.

Hovedproblemet med skattesystemet er at det har hatt i seg en grunnleggende urettferdighet ved at kapitalinntekter har vært så mye lavere beskattet enn arbeidsinntekter, og ikke minst at store inntekter gjennom aksjeutbytte har vært skattefrie for mottakerne. SV er derfor enig i at delingsmodellen må fjernes. SV advarte allerede i 1992 mot de svakhetene som delingsmodellen hadde i seg, og gjennomføring av den. Vi gikk derfor imot denne modellen av 1992, og på mange måter kan man si at denne debatten er Eilef Melands, vår daværende skattepolitiske talsmann, store revansj, for han advarte nemlig i detalj mot de svakhetene som lå i delingsmodellen.

Men det er ikke nødvendigvis slik at å fjerne delingsmodellen betyr at skattesatsen på arbeid og kapital må være helt lik prosentuell. Deler av skatten som vi betaler på personinntekt, er trygdeavgift, og den gir rettigheter som kapitalskatt ikke gir. Det er derfor riktig at man kan ta utgangspunkt i at det er noe forskjell, noe differanse, mellom sats på inntekt på kapital og sats på inntekt på arbeid.

SV ønsker ikke lavere toppskatt. Vi ønsker ikke at denne meldingen skal smøres med 12 milliarder kr i skattelettelser. Men vi er veldig klare på at hovedprinsippet med skattemeldingen er at man må drive med omfordeling. For SVs vedkommende betyr det at vi ønsker høyere minstebrutto for dem med lave inntekter.

Regjeringen har foreslått å fjerne frikortet for ungdom, av en eller annen helt uforståelig grunn. Jeg mener at jeg i svært mange valgkamper nå har registrert at Unge Høyre har reist rundt og sagt at man skal øke frikortbeløpet, og ikke fjerne det helt. Dette må være et av mange eksempler på hvor lite innflytelse Unge Høyre har på Høyre.

Det er også interessant å legge merke til at Regjeringen ønsker en utvidelse av dokumentavgiften til også å gjelde borettslagsleiligheter. Her settes Regjeringen kraftig på plass av stortingsflertallet. Dette er nok et forslag om urettferdig beskatning fra Regjeringen overfor ung-

dom. Det er i grunnen interessant å se at hele profilen denne regjeringen har, er at er du en voksen, middelaldrende mann, er det ikke grenser for hvilke skattelettelser denne regjeringen ønsker å overøse deg med, men hvis du har moderate inntekter, er ungdom eller på annen måte helt alminnelig, vil denne regjeringen ikke gi deg noe som helst, snarere ta fra deg det du måtte ha.

SV ønsker en annen modell for kapitalbeskatning enn det flertallet ønsker. Den skiller seg fra aksjonærmodellen ved at den tar hensyn til alle kapitalinntekter, også aksjeinntekter, men den har ikke dette skjermingsfradraget som har vært en av de store svakhetene ved aksjonærmodellen. Vi ønsker i stedet et bunnfradrag. Fordelen med det er at det gir mer rettferdig skatt på kapital, ved at en likestiller alle ulike kapitalinntekter. Ut fra prinsippet om at ulik inntekt skal beskattes likt, er en slik modell langt å foretrekke. Den vil også gi større inntekter til staten, inntekter som kan brukes til lettelsler i andre deler av skattesystemet, f.eks. lettelsler i personbeskatningen gjennom høyere bunnfradrag.

Svakheten ved aksjonærmodellen er særlig skjermingsmodellen. Særlig for nye bedrifter som har liten kapitalverdi, er det vanskelig å fastsette en kostpris eller en markedspris på en aksje som ikke er omsatt. Dette kan medføre en skatteulempe for disse bedriftene. Alle partier bortsett fra regjeringens partiene ber om at dette må utredes mer, særlig også fordi dette ikke var en del av det omfattende utredningsarbeidet som lå til grunn.

En stor svakhet ved hele denne meldingen er at grønn beskatning i liten grad er berørt. SV ønsket at det skulle være en del av Skauge-utvalgets mandat. Det ble det dessverre ikke, og det viser seg nå at dette er en stor svakhet. Grønn beskatning, eller lavere skatt på arbeidsinntekt og høyere skatt på miljøforurensning, er et riktig skatteprinsipp, som ikke minst for norske bedrifter også vil være en viktig del av beskatningen i framtiden. Dette burde ha vært en del av innstillingen for at vi skulle kunne få en helhet i dette.

Jeg ser at presidenten reiser seg, og det betyr at mitt innlegg nå er slutt. Men summa summarum må jeg si: Denne skattemeldingen har vært et mageplask for Regjeringen. Den vil ikke sette varige spor etter seg i norsk skattedebatt annet enn gjennom et viktig prinsipp, nemlig at nå skal aksjeinntekter beskattes, og det er positivt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A) [11:18:50]: Først ein liten korreksjon: Salig Ibsen snakka ikkje om å ta trua frå gjennomsnittsmennesket, men utan spesiell referanse til Gjermund Hagesæter og Framstegspartiet er det riktig at det i «Vildanden» heiter: «Tar De livsløgnen fra et gjennomsnittsmenneske, så tar De lykken fra ham med det samme».

Elles må eg seie til representanten Djupedal at SV og Arbeidarpartiet jo står i hop om det meste når det gjeld synet på skatt, formålet med skatten og skattesystemet slik Djupedal skisserte det, å skape velferd i samfunnet, få ei betre omfordeling, og også innretninga på skattesys-

temet. Vi har jo heile tida òg stått i hop i synet på skatt på utbyte. Det er om å gjere å få til ei meir rettferdig skattlegging av kapital og ei betre omfordeling. Det har SV heile tida vore veldig tydeleg på. No sluttar dei seg òg i innstillinga til aksjonærmodellen, som gir eit meir permanent gjennomslag for ein utbyteskatt. Men når ein les innstillinga og høyrer på Djupedal her no, er det mildt sagt noko dunkelt. Kva er det eigentleg SV meiner i denne saka?

Øystein Djupedal (SV) [11:20:13]: Når det gjelder tro og livsløgn for Fremskrittspartiets vedkommende, tror jeg det er to sider av akkurat samme sak.

Til representantens spørsmål: Vi ønsker en kapitalbeskatning som er mer rettferdig, og som også er videre enn bare en ren aksjonærbeskatning. Aksjonærmodellen har fordeler ved seg. Man innfører nå et skattemessig prinsipp som vi er enig i.

Men vi hadde gjerne sett at det var utredet andre modeller, og Skauge-utvalget er også inne på flere ulike modeller for kapitalbeskatning som har en bredere basis, men som selvfølgelig kan dimensjoneres slik man vil, med bunnfradrag. Aksjonærmodellen, særlig det som går på skjermingsfradraget og friinntekt, har store svakheter ved seg, svakheter som også påpekes i flertallets merknader. Vi synes at det er positivt at man nå endelig innfører en modell, og som representanten Rudihagen helt riktig sier, har vi subsidiært gitt vår tilslutning til det, men vi ønsker primært en mer rettferdig kapitalbeskatningsmodell. Den er ikke ferdig utredet. I likhet med mange andre ting i denne meldingen er den bare skissepreget. Derfor har vi også bare skissert hvordan en slik modell kan utformes.

Torbjørn Hansen (H) [11:21:28]: Representanten Djupedal er åpenbart blitt offer for en selvpåført virkelighetsforskyvning når han hevder at det ikke er mye igjen av skattereformen. Regjeringspartiene får tvert imot tilslutning til de fleste elementene i meldingen. Arbeidet med reformen går videre som planlagt, og det er utmerket.

SV gir tilslutning til å fjerne delingsmodellen. Representanten Djupedal mener at det ikke er nødvendig å redusere de høyeste marginalskattesatsene for å fjerne delingsmodellen. Det er selvsagt riktig rent teknisk at man kan fjerne delingsmodellen uten å redusere toppskatten. Men konsekvensen er jo at de med høyest inntekt kan få redusert sin skatt ganske kraftig ved å etablere et aksjeselskap og ta ut lønn som utbytte istedenfor som arbeidsinntekt. Det er etter min mening ganske urimelig at folk får lavere skatt bare ved å etablere et aksjeselskap og ta ut pengene som utbytte. Dette var jo begrunnelsen for å etablere delingsmodellen i 1992, og dette er en viktig del av balansen i skattereformen som nå er foreslått. Kan representanten Djupedal forsvare at SV nå vil lage et skattemessig smutthull til dem som har høy inntekt og muligheter for tilpasning?

Øystein Djupedal (SV) [11:22:46]: Det er vanskelig å se for seg en modell, slik som f.eks. den Regjeringen

foreslår, som har omtrent lik sats, med så store hull som denne modellen har. Vi erkjenner at vi ikke ønsker å gi så store skattelettelser til dem med høye inntekter ved reduksjon i toppskatten. Vi mener det er sosialt uriktig og urettferdig. Vår modell vil selvfølgelig ha i seg en mulighet for tilpasning, som alle modeller rent faktisk har.

Det satsforslaget som vi har, som vi ikke har presentert annet enn skissemessig, vil ha i seg omtrent trygdeavgifter i differanse. Det betyr at de som velger å ta dette som kapitalinntekt og ikke som arbeidsinntekt, dermed heller ikke vil få de fordelene som ligger i det å skatte noe som arbeidsinntekt, nemlig de trygderettighetene som følger med når man betaler trygdeavgift.

Vi klarer ikke å lage et skattesystem som ikke noen smartinger vil være i stand til å lage tilpasninger av. Vårt skisserte skattesystem vil også ha store muligheter for tilpasning. Men vårt system vil ha den grunnleggende forskjellen fra Regjeringens at det er rettferdig, og rettferdighet i skattesystemet er i seg selv det viktigste.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:24:02]: No er det ikkje noko nytt i det at SV ønskjer høgare skattar for veldig store grupper, spesielt for dei som dei kallar dei rike. Dei skal ein få. Ei av dei gruppene ein går veldig sterkt imot, er reiarlaga som er etablert i Noreg, og deira internasjonale skattlegging. Denne skattlegginga er ikkje eingong god nok i dag, men SV ønskjer å forverre ho ytterlegare.

Allereie i dag er det mange reiarlag som vurderer å flagge ut. Ei utflagging av desse reiarlaga vil medføre at det ikkje lenger er naturleg å kjøpe tenester i Noreg. Det vil òg medføre at mange andre bedrifter i maritime verksemdar vil få problem. Mitt spørsmål til representanten Djupedal er: Ser ikkje SV at det vil medføre auka arbeidsløyse dersom ein altså gir reiarlaga ei skattlegging som er verre enn den internasjonalt konkurransedyktige skattlegginga?

Øystein Djupedal (SV) [11:25:20]: Jeg registrerer at det finnes ikke den næring i Norge, kanskje med unntak av norske bønder, som Fremskrittspartiet ikke ønsker å gi skattelettelser. Hvis Norges mest formuende banker på døra til Hagesæter og kompani og sier at vi har bruk for skattelettelser, får de det. Fremskrittspartiet var det eneste partiet i denne salen – så vidt jeg oppfattet det – som mente at oljenæringen nå hadde et berettiget krav på å få lettelsler i størrelsesordenen 10 milliarder kr. Det syntes de var helt legitimt. Fremskrittspartiet sier bare ja og amen.

Rederinæringen i Norge er en næring som er kraftig subsidiert av norske skattebetalere. Jeg er forbauset over at en av våre stolte og eldste næringer har gjort seg avhengig av offentlige subsidier for å kunne bli her. Det står enhver næringsvirksomhet fritt å flytte hvis man ønsker det. Det kan vi ikke hindre med skattesystemet. Vi ønsker at de skal bli i Norge. Det norske samfunnet gir i betydelig grad noe tilbake gjennom sosiale velferdsordninger. Det vi registrerer, er at rederiene gir lite tilbake til oss i form av skatteinntekter til den norske stat. Jeg er

forbaset over at rederiene opptrer på den måten de gjør, når de er så lite villige til å gi noe tilbake til det norske samfunn.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Björg Tørresdal (KrF) [11:26:49]: En kan stille spørsmålet: Hvorfor skal vi vedta en skattereform nå? Hva er galt med det systemet vi har i dag? Og hva er det vi ønsker å oppnå med de endringene vi foreslår?

Skattesystemets viktigste oppgave er å skaffe inntekter til samfunnets fellesutgifter. Måten dette skjer på, er derimot ikke uvesentlig. Skal en betale inn til samfunnets felleskasse, er det en rimelig forventning i folket at det må skje på en rettferdig måte.

Et av de viktigste problemene i dag er at skattesystemet ikke er rettferdig og dermed undergraver skattesystemets legitimitet. Skal våre norske bedrifter være konkurransedyktige, må de ha et noenlunde likt skattetrykk som sine nærmeste konkurrenter. Det gjør at vi i dag har, og fortsatt ønsker å ha, flat skatt på 28 pst.

I Lund kommune i Rogaland har vi en liten bedrift med tolv ansatte som lager tresko. Det er viktige arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Den lille bedriften, Eik Treskofabrikk, har om lag 7 mill. kr i omsetning. Den drives av et ektepar som begge arbeider i firmaet. Bedriften har bygd seg opp over år og gjør i dag stor suksess med fargede norske tresko. Da jeg var på besøk hos dem for et par år siden, stilte jeg spørsmål om hva som var det viktigste vi kunne gjøre for å sikre arbeidsplassene deres. «Fjern delingsmodellen,» var deres klare svar. «Vi har klart å gå med et overskudd som vi ønsker å la stå i bedriften til nye investeringer, og vi skjønner ikke at noe av dette skal skattlegges som lønn.»

Dagens delingsmodell, som skulle skille ut lønnsinntekt fra næringsinntekt, fungerer ikke slik som den var tenkt. Derfor ønsker Regjeringen å innføre nye modeller, blant dem aksjonærmodellen, som skal ta vare på de samme intensjonene. Det betyr at i det øyeblikk en tar ut inntekt til privat forbruk, skal en betale en marginalskatt tilnærmet lik det en gjør for lønnsinntekt. Bruker en pengene til å utvikle bedriften eller investere i andre bedrifter og er med på å skape arbeidsplasser, skal en fortsatt betale bare 28 pst. skatt. Slik får en fjernet delingsmodellen og skatteplanleggingen. Slik vil en oppnå et mer rettferdig skattesystem, og slik kan en bidra til fortsatt verdiskaping og nye arbeidsplasser.

Å innføre disse modellene alene vil for mange bedrifter imidlertid medføre en netto skatteskjerpelse. Derfor vil regjeringspartiene også trappe ned formuesskatten. De partier som i dag sier at de vil innføre aksjonærmodellen innenfor en provenynøytral ramme, vil i realiteten øke skattene for næringslivet. Det har ikke vært hensikten med reformen. Hensikten har vært å få til et mer rettferdig og mer forutsigbart system. Derfor kan en ikke se på aksjonærmodellen og skjermingsmodellen isolert. En må se dem i sammenheng med en reduksjon i formuesskatten.

Regjeringens systemreformer er altså ikke en à la carte-meny som en kan plukke fritt fra. Dette er en reform som henger sammen. Noen av endringene vil gi skatteøkninger, andre vil gi skattelettelser. Summen er et mer rettferdig, forutsigbart og næringsvennlig skattesystem. Det er viktig for verdiskapingen, og det er viktig for legitimiteten i skattesystemet ute blant folk flest.

Til slutt: Det har vært fokusert en del mot fradragene. La meg da understreke at vi skal fortsatt ha fradrag i skattesystemet. Men det må ikke være slik at vi ikke kan diskutere fradragenes relevans og funksjon. Regjeringen ønsker at en skal gå igjennom fradragene. Noen fradrag kan det være fornuftig å flytte over til utgiftssiden. Spesielt gjelder dette fradrag som krever faglig vurdering. Noen fradrag kan det være greit å fjerne mot et høyere generelt minstefradrag. Men i en skattemelding skal en diskutere prinsipper og retning. I denne meldingen tar en ikke stilling til enkeltelementer, heller ikke når det gjelder fradrag. Den diskusjonen skal vi komme tilbake til.

La meg til slutt si at Kristelig Folkeparti er glad for at det er gitt tilsutning til hovedtrekkene i skattemeldingen når det gjelder modellvalg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A) [11:31:32]: Skatten er viktig for å skaffe inntekter til fellesutgifter, seier representanten Tørresdal. Det er eg veldig enig i.

Så seier ho òg at vi skal koma tilbake til alt dette som går på frådrag. Det kan ein ikkje seia nokon ting om no, for det skal koma i budsjettet. Men det som ein kan seia noko om no, er iallfall at ein skal gje 12 milliardar kr i skattelette. Det er ikkje vanskeleg å seia no, for det går på frådraga, og at skatten skal verta mindre for folk.

Men er ikkje representanten Tørresdal då litt uroleg for at det her kan verta litt manko på pengar til fellesutgiftene? Vi ser det i budsjettet som vi skal behandla neste veke, at det har vore eit slit å få pengar igjen til nyskaping og til innovasjon for næringslivet så vi kan skapa fleire arbeidsplassar.

Det har ikkje vore mykje rom for å skaffa endå meir pengar til helse og til skule, så det bør uroa representanten Tørresdal at vi reduserer på inntekta.

Björg Tørresdal (KrF) [11:32:56]: Det er ikke overraskende at Arbeiderpartiet vil stille spørsmål om skattelette til Kristelig Folkeparti.

Skattelette er ikke et mål i seg selv. Skattelette i denne forbindelsen må ses i en sammenheng, en sammenheng der en ønsker å gjøre endringer. Når det gjelder spørsmålet om en er urolig med hensyn til å få dekning for alle utgiftene som en har behov for for å sikre velferden, er det klart at enhver politiker skal være urolig når utgiftene øker og inntektene minker. Det er viktig å se en helhet, både å skape sikre arbeidsplasser, sikre nok inntekter til fellesskapet og ha et riktig skattesystem.

Å rette fokus mot om en skal være for eller mot skattelette, blir feil. Å ha riktige skatteinnretninger blir riktig.

Denne reformen er et skritt i rett retning for å sikre næringsliv og skape arbeidsplasser.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:34:04]: Eg konstaterer her at Kristeleg Folkeparti ikkje ønskjer å ta stilling til frådraga før seinare. Det er jo for så vidt ei kjend sak. Dette vil då dessverre medføre veldig stor usikkerheit.

Framstegspartiet tek det til etterretning, men vi har i våre merknader sagt at ein del frådrag ønskjer vi ikkje å fjerne under noko høve. Det er frådrag til renteutgifter, det er særfrådraga for alder og uførleik, for service og store sjukdomsutgifter, det er reiseutgifter og utgifter til besøksreise heim, det er foreldrefrådrag for dokumenterte utgifter, det er privat og offentleg pensjonsordning, og det er individuell pensjonsavtale.

Mitt spørsmål til representanten Bjørg Tørresdal er om Kristeleg Folkeparti no kan bekrefte at nokre av desse frådraga ikkje blir fjerna under noko høve. Eller må alle dei gruppene som nyt godt av desse frådraga, leve i uvisse til dette er avklart?

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:37:59]: En slik invitasjon til å starte en debatt som skal komme senere, kunne det være veldig fristende å gå inn i, for debatten om fradrag er en debatt som Kristelig Folkeparti vil delta aktivt i. Denne regjeringen har foreslått utvidede fradrag i forhold til gaveinntekter, så den debatten er viktig for Kristelig Folkeparti.

Det er blitt nevnt her at rentefradrag skal en ikke fjerne. Jeg vil ikke gå så veldig mye lenger inn på det enn å si at vi skal være aktive i debatten, og vi inviterer Fremskrittspartiet med på laget for å ta vare på de beste og de mest fornuftige fradragordningene i systemet.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [11:36:07]: Regjeringens forslag har en fordelingsprofil som må smerte Kristelig Folkeparti, i hvert fall hvis partiet er gjenkjennelig etter et par års hopehav med Høyre. Her framstår Regjeringen nok en gang som de velstående, middelalderende menns regjering, med konkrete løfter til de gruppene som vi vet har mest i samfunnet allerede, og som vil forsterke forskjellene mellom sosiale klasser, mellom aldersgrupper og mellom kjønn. For dem som sitter ved andre enden av bordet, er det lite konkret, særlig fordi vi vet så lite om hva som vil bli utfallet av Regjeringens forslag til fjerning av fradrag.

Et av de vedvarende løftebrudd som regjeringspartiene heller ikke denne gangen har gjort noe med, er løftet, særlig til ungdom, om å heve frikortgrensen og gi en mindre skattebelastning for dem som tjener noen få kroner på sommerjobber og deltidsjobber. Tvert imot har Regjeringen i meldingen ikke tatt avstand fra Skauges forslag om å fjerne frikortet helt. Kan Kristelig Folkeparti nå legge den ballen død og love at frikortet vil bestå?

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:37:31]: Det er veldig positivt at SV har positive forventninger til Kristelig Folkepartis politikk når det gjelder både utjevning, studiefinansiering og studentenes rolle. Vi kommer tilbake til det som har med frikort og studentenes inntjening å gjøre, men jeg vil si at det er mange måter å sikre en heltidsstudent på, også gjennom en god studiefinansiering.

Jeg vil igjen avstå fra å gå inn i debatten om fradraget, men det blir viktige debatter om sosial utjevning som vi skal ta når den tid kommer.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Morten Lund (Sp) [11:38:32]: Den 26. mai. fikk finanskomiteen et brev fra NHO, Rederiforbundet, Bedriftsforbundet og HSH. Jeg kaller det for det siste nød-rop. Gi oss en helhetlig skattereform med bredest mulig forankring som garanti for stabilitet, er deres budskap. Ønsket er langt fra oppfylt.

Brevet er en argumentasjon mot Regjeringens forslag om å halvere formuesskatten ved økte bunnfradrag og redusert sats. «Dersom det ikke er mulig å fjerne hele formuesskatten samtidig med innføringen av progressiv beskatning av eierinntektene, må i det minste formuesskatten på arbeidende kapital avvikles», skriver de.

Senterpartiet har blitt alene om å fremme dette som forslag. Vi foreslår at næringsformue fritas med den avgrensning som er praktisert i Sverige siden 1992. Statens skattetap anslås til 2 milliarder kr. Ved Plaza-forliket i 1999 var Kristelig Folkeparti, Venstre og Arbeiderpartiet enige med oss. Jeg drister meg til å spå flertall ved neste korsvei. Næringslivet trenger skattelette mer enn rike privatpersoner for tiden.

Den manglende enighet om og avklaring av en ny skattereform er Regjeringens ansvar. Hovedsatsingen var en massiv og usosial skattelette som de visste det kun var et snaut flertall for. Redusert utjevning gjennom skatten er svært langt fra Verdikommisjonens og Utjamningsmeldingens ånd.

Det mest positive er at Regjeringen så ivrig forsvarer at aksjeutbytte utover en skattefri andel skal beskattes med 28 pst. Utålelig dobbeltbeskatning kalte de det, da skattesatsen var 11 pst. og skattefritt beløp 10 000 kroner.

Senterpartiet er glad for at delingsmodellen kan fjernes for aksjeselskap. Det er synd at omleggingen først kan skje fra 2006, og at det er så stor usikkerhet knyttet særlig til beskatning av utbytte der aksjene eies av et aksjeselskap. Dette burde vært bedre avklart. Senterpartiet støtter aksjonærmodellen med forbehold om at omleggingen gir skatteinntekter som angitt og ikke bare økt byråkrati.

Den foreslåtte modellen for flertallet av virksomheter, de som er eid helt privat eller er deltakerlignet, er forkastet. Det er uakseptabelt dersom mange tvinges til å bli et AS for å unngå en saftig skattes mell. Senterpartiet er særlig opptatt av vilkårene for disse, som er de minste selskapene. Mange nystartede selskap hører hjemme her. Typisk for disse er at eierrisikoen er større enn i et AS,

der kun aksjekapitalen kan tapes. Den økte risikoen må gjenspeiles i en lavere utbytteskatt.

De økonomiske utslagene av Regjeringens forslag er helt uakseptable for Senterpartiet. Det kan umulig være behov for å kompensere dem som har fått skattefrie aksjeinntekter i mange år. Dette utgjorde så mye som 42 milliarder kr for to år siden. Argumentene for at toppskatten må kuttes så sterkt for å kunne fjerne delingsmodellen, er ikke overbevisende.

Regjeringen foreslår at de med inntekt på 75 000 kr skal få 1 000 kr mer i skatt. En med 150 000 kr får 800 kr i lavere skatt. De 1,5 millionene av oss med inntekt under 225 000 kr får bare 0,7 av de 15 milliardene som gis i skattelette på lønnsinntekt. Og de 900 000 av oss med inntekt over 350 000 kr får 11,3 milliarder kr. Menn får 11 milliarder kr av denne skatteletten, kvinner bare 4. Skatteletten utgjør 1,8 pst. av lønnen for menn og 1,1 pst. av lønnen for kvinner. Hvordan greier Bondevik og Dávøy å stå oppreist bak et slikt likestillingsfiendtlig forslag?

Folk i distriktene vil sakke mer akterut. Der er inntektene lavere. De ville nok gjerne betalt mer toppskatt. Regjeringens forslag gir Bærums innbyggere like store gevinster ved redusert toppskatt som hele Nord-Norge, der det bor fire ganger så mange. 450 mill. kr er gevinsten for Bærum. De fire nordligste fylkene pluss Hedmark og Oppland teller like mange som Akershus og Oslo, som får 2 milliarder kr i ekstra kjøpekraft. Trengs det? Er det rettferdig? Nei, er Senterpartiets svar.

Senterpartiet vil ikke være med på å gi så store skattelettelser at veger, skoler og eldreomsorg blir dårligere eller i enda større grad må betales av den enkelte. Senterpartiet mener at utbytteskatten, mindre svart økonomi og økt verdiskaping kan gi rom for skattelette til noen. Vi vil da redusere skatten på lave og middels inntekter ved å øke bunnfradrag bare for dem. Det stimulerer til økt arbeidsdeltakelse.

Vi vil øke frikortgrensen for unge. Vi vil gi et eget skattefradrag til aleneboende, og vi vil utvide tiltakssoenen med lavere personskatt. Og vi vil ha lavere selskapskatt og utbytteskatt i omstillingskommuner.

Senterpartiet går inn for friere lokal skattefastsetting, primært til konkrete formål og etter rådgivende folkeavstemning, slik at en ekstra skatt blir uttrykk for folkeviljen. Eiendomsskatt må være frivillig, med minst mulig føring fra statlig hold.

Jeg vil med dette ta opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Morten Lund har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [11:44:01]: Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige om mye i innstillingen, men Senterpartiet har en del – skal vi kalle det – spesialforslag i tillegg. Det gjelder skillet mellom næringsformue og annen formue. Det gjelder større lokal beskatningsrett også på alminnelig skattesats, i tillegg til eiendomsskatt. Nå skulle det skje etter folkeavstemning, så det blir vel

ikke noe utbredt fenomen i så fall. De ønsker en geografisk differensiering av avskrivningssatser, lavere selskapskatt i omstillingskommuner i ti år og et differensiert risikotillegg i skjermingsrenten for aksjonærmodell. Dette er ikke akkurat noe bidrag til å få et mer oversiktlig skattesystem.

I tillegg varsler Senterpartiet at man bør redusere de personrettede avgiftene. Særlig avgiftene gir ca. 70 milliarder kr i inntekter. Hvor store reduksjoner er det Senterpartiet tenker seg på det feltet, og hvordan har de tenkt å dekke det inn? Jeg oppfatter nemlig ikke at Senterpartiet er noen stor forkjemper for et betydelig lavere skatte- og avgiftsnivå.

Morten Lund (Sp) [11:45:30]: Det stemmer at Senterpartiet ikke ser noen mulighet for å finansiere det velferdssamfunnet vi har i dag, med lavere skatte- og avgiftsinntekter enn det vi har. Jeg tror det er lett å få forståelse i befolkningen for det. Vi betaler relativt mye skatt i Norge, men vi får veldig gode tjenester. Vi ønsker et mer treffsikkert skattesystem enn det flertallet ønsker. Vi vet at skatt er noe som bidrar til å endre atferden til folk. Det at vi hadde en distriktsskattelov for noen år siden, var veldig positivt for distriktene, for det førte til bedre kapitaltilgang. Det er det vi tenker på når vi foreslår noe ekstra for omstillingskommunene. Når en omstillingskommune har fått den betegnelsen, er det fordi den har spesielle problemer. Det de forteller fra Høyanger og Årdal, er at det trengs ny risikovillig kapital. Lavere skatt, lavere utbytteskatt og selskapskatt vil være som en magnet for ny risikokapital til de kommunene. Vi ønsker også å styrke distriktene med samme virkemidler.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:46:49]: Morten Lund opplyser her at Senterpartiet vil gå inn for at beskatninga av næringsformue blir fjerna, men at ein framleis skal ha skatt på privat formue. No er det sjølv sagt positivt at Senterpartiet går inn for å frita næringsformuen i alle fall, men eg synest ikkje det er så positivt at ein ønskjer å behalda skatt på privat formue.

I dag blir 40 pst. av formuesskatten betalt av pensjonistar. Dette er sannsynlegvis ein andel som ikkje kjem til å gå ned i åra framover, men snarare auke. Då er mitt spørsmål til representanten Lund: Synest Senterpartiet det er greitt at pensjonistar som har greidd å spare opp nokre hundretusen i løpet av eit langt arbeidsliv og har desse plassert i banken, skal måtte betale formuesskatt av dette beløpet?

Morten Lund (Sp) [11:48:07]: Senterpartiet ønsker å fjerne formuesskatt på næringskapital fordi næringslivet ber om det. Vi mener det er næringslivet som nå mest trenger skattelette – mye mer enn privatpersoner, også pensjonister. Næringslivet trenger skattelette spesielt nå, fordi det har vært en svært vanskelig situasjon.

Når det gjelder formuesskatt for privatpersoner, tror jeg det vi aller mest skulle gjort noe med, var takserings-systemet for boliger, slik at vi betalte ut fra en mer reell verdi på boligene – enten det nå gjelder eiendomsskatten,

formuesskatten eller inntektsskatten. Senterpartiet er ikke klar for å fjerne formuesskatten på det øvrige, unnatt næringskapital, men vi ønsker at vanlige boliger skal være fri for all skatt, dvs. at vi må få et nytt takserings-system, og vi må få høyere bunnfradrag, som skjermer vanlige boliger med vanlig standard.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [11:49:19]: Senterpartiet og SV har vært enige om mange ting i innstillingen. Det er imidlertid særlig én ting som vi lar oss forundre over, og det er at Senterpartiet nok en gang er del av det flertall som til tross for fine formuleringer om nøytralitet og bredde i skattegrunnlaget slutter seg til en skattesubsidiering av rederiene. Her står vi altså overfor en næring som bruker utflytting som trussel for å skaffe seg privilegier, og som istedenfor å bli møtt med krav om å ta samfunnsansvar, blir møtt med skatteamnesti av flertallet på Stortinget. Spørsmålet er jo hvorfor Senterpartiet fortsetter med å ha dette hjertelige forholdet til Rederiforbundet, og om det ikke er andre som mer fortjener Senterpartiets omtanke, enn rederne.

Morten Lund (Sp) [11:50:24]: For Senterpartiet er det viktig å få et brudd med prinsippet om næringsnøytralitet når det gjelder både skattesystemet og næringspolitikken. Det er ødeleggende hvis vi ikke skal kunne velge ut noen næringsområder der vi er sterke fra før, og der vi kan satse mer. Vi ønsker ikke et spesielt skattesystem for rederienes skyld, men for de maritime næringene. Jeg tror at hvis vi ikke har rederikontor i Norge, går det også ut over alt det andre i den maritime klyngen. Det har vært argumentene våre hele tiden. Så er vi opptatt av at det skal kunne gå an å stille krav til rederiene, slik at de ikke hver dag kommer tilbake med trusler om å flytte ut av Norge hvis de ikke får det enda bedre. Det gjelder ikke bare rederiene, men det gjelder dem akkurat nå. De har hatt en sterk posisjon, og jeg tror at de kommer til å ha en sterk posisjon.

Vi ønsker ytterligere tiltak av denne type rettet mot de næringene der vi tror at mulighetene er best.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V) [11:51:48]: I dagane før Regjeringa la fram St.meld. nr. 29, var det mange journalistar som var ute etter å få veta innhaldet. Eg bad dei då lesa sidene 60–62 i Venstre sitt stortingsvalprogram, med andre ord: Venstre meiner vi har fått gjennomslag for mykje av vår skattepolitikk.

Den største urettferda med det skattesystemet vi har i dag, er at like inntekter blir skatta ulikt. Forskjellen mellom skattesats på kapitalinntekt og arbeidsinntekt kan vera oppimot 30 pst. Jobbar du i di eiga bedrift og tek ut vanleg lønnsinntekt, kan du altså risikera å måtta betala 30 pst. meir i skatt enn om du som bedriftseigar berre møter på styremøte ein gong i månaden og tek ut same beløpet som utbytte.

Venstre har vore motstandar av delingsmodellen frå han blei innført i 1992, og vi er difor svært nøgde med at denne blir fjerna frå 1. januar 2006.

Eit skattesystem må bli oppfatta som mest mogleg rettferdig, og det betyr bl.a. at like inntekter blir skattlagde likt, uavhengig av korleis inntekta er opptent. Dette er alle partia i utgangspunktet samde i. Men usemja går på korleis dette skal gjerast.

Venstre har aldri vore prinsipiell motstandar av skatt på utbytte, men kombinasjonen av høg utbytteskatt, delingsmodell som no, og den særnorske formuesskatten, vil gi bedriftene våre større skattetrykk enn det deira konkurrentar i andre land har. Dette vil igjen medføra at vi kunne risikera å mista tusenvis av norske arbeidsplassar. Delingsmodellen blir no erstatta av ein aksjonærmodell og ein skjermingsmodell, og den særnorske formuesskatten vil bli avvikla.

I ein overgangsperiode vil nok einskilde bedrifter oppleve eit større skattetrykk enn ønskjeleg. Men Samarbeidsregjeringa vil fjerna formuesskatten. Og den beste garantien for at han verkeleg blir fjerna, er at denne regjeringa sit også etter valet i 2005.

At Framstegspartiet er meir utolmodig og vil fjerna formuesskatten raskare, det skjønner eg. Men at Arbeidarpartiet ikkje ønskjer å fjerna formuesskatten, men går høgt på banen med retorikk om at dette er skattelette for dei rike, ja, det bør bekymra alle arbeidstakarar i konkurranseutsett næringsliv. For dersom Arbeidarpartiet saman med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti skal ta over regjeringskontora og gjennomføra sin skattepolitikk, vil tusenvis av arbeidsplassar bli nedlagde.

For å unngå at våre bedrifter flyttar ut, kan vi ikkje auka skatten på kapital vesentleg, og selskapsskattesatsane bør difor vidareførast på 28 pst. Skal ein så få den tilnærminga av skattesats på kapital og arbeidsinntekt, må persons-katten reduserast. Venstre er glad for at framlegget frå Regjeringa går i retning av ein flatare skatt og eit skattesystem som blir organisert slik at det blir enklast mogleg å forstå og administrere. Høg toppskatt og marginalskatt gir tap for samfunnet gjennom lågare verdiskaping, og gjer det mindre lønnsamt å jobba. Høg marginalskatt gir forsterka vekst i dei høge lønningane, med auka forskjellar som resultat. Skadeverknadene av høg marginalskatt er større enn fordelingsverknadene. Venstres alternativ, grøne skattar, flatare skatt og eit stort botnfrådrag, vil gi langt betre fordelingsverknader. Venstre meiner difor at toppskatten må reduserast.

I dag har vi svært mange frådragsordningar i skattesystemet vårt. Det er for det meste dei med middels eller høg inntekt som har mest nytte av fleire av desse frådraga. Å fjerna frådrag, for så å bruka provenyet til å auka minstefrådraget, vil gi ein betre fordelingsprofil enn dagens system.

Venstre ønskjer eit flatare skattesystem med eit høgt botnfrådrag. Dette er eit skritt i rett retning.

Fjerning av frådrag kan få store konsekvensar for ein-skildgrupper. Avviklinga av frådrag må difor skje gradvis. Og frådrag som kanskje meir er sosialt enn fordelingsmessig grunngitte, bør ikkje fjernast utan at ein har

sikra støtteordningar over andre budsjettkapittel i statsbudsjettet.

Venstre meiner at frådrag i hovudsak skal relaterast til erverv av inntekt.

Det blir hevda at lette i marginals-katten ved at formuesskatten blir fjerna og toppskatten blir redusert, er skattelette for dei rike. Ja, tener ein 700 000 kr, vil ein få skattelette, men tener ein mindre og i ein periode ønskjer å jobba meir for t.d. å kunna spara opp kapital til hus, så vil ein med dagens skattesystem oppleve at mesteparten av det ein arbeider ekstra for, går til staten i form av skatt. Dagens skattesystem stimulerer ingen til å arbeida meir for kanskje å investera i ei betre framtid. Med andre ord: Venstre er svært nøgd med Regjeringas forslag til skattereform. Eg må seia meg lei for at det ikkje er eit breitt forlik for denne skattereforma. Men det er eit fleirtal som står bak dei vesentlege punkta, og når proposisjonen kjem, kan vi då få høve til å diskutera detaljar. Eg håpar at denne regjeringa sit og vil levera ei god skatteomlegging.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [11:57:14]: Representanten Vihovde var inne på, og innledet faktisk med, at hun var glad for at det var mange som var ute etter å få vite noe om denne innstillingen og denne meldingen. Og da vil jeg prøve meg igjen – jeg vil gjerne få vite litt mer om tingene.

Når det gjelder sanering av alle særfradrag, som det er blitt gjort et så stort nummer av, ikke minst på inndekningssiden – 5,3–6,3 milliarder kr – vil jeg spørre representanten Vihovde helt konkret: Er det fradraget som gjelder sykdomsutgifter og uførhet, som skal fjernes? Er det klasse 1- eller klasse 2-fradraget som skal fjernes? Eller er det boligsparing for ungdom skal fjernes? Jeg ønsker et konkret svar på det, i og med at det opereres med 6,3 milliarder kr i inntekter på dette. Jeg er også ute etter å få vite, for jeg har ikke fått vite noe om disse spørsmålene i det hele tatt i noe brev som er sendt til finansministeren. Så jeg synes at representanten Vihovde bør svare oss, når hun sier at hun er glad for at det er mange som er ute etter å få vite noe.

May Britt Vihovde (V) [11:58:28]: Eg kan iallfall starta med å gi representanten Nordtun eitt klart svar, for det har han vel fått tidlegare i dag i ei replikkveksling med representanten Flåtten.

Rentefrådraget trur eg nok at det ikkje vil komma noko forslag om reduksjon på. Men når det gjeld desse frådraga som ligg i dagens skattesystem, er det mange som ikkje har ein fordelingsmessig profil, men som det er veldig få som kanskje nyttar. Ein del av desse frådraga må ein kunna sjå i samanheng med utgiftssida i budsjettet – ein kan heller leggja dei inn til fordeling på andre pottar og plussa på til dei som treng det mest.

Så har vi sagt at vi må sjå på dei frådraga som er til «inntekts ervervelse», og la dei liggja igjen. Det gir eit visst signal, kanskje, til representanten Nordtun. Men

dette vil vi faktisk komma tilbake til i ulike proposisjonar og budsjettforslag. Ein må sjå på frådrag i samanheng med redusert toppskatt og formuesskatt, før ein går inn og signaliserer kva frådrag ein eksplisitt vil ha bort.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:59:48]: Eg er veldig glad for at Vihovde seier at Venstre ønskjer å fjerne delingsmodellen. Det ønskjer også Framstegspartiet, men i motsetjing til Venstre ønskjer vi å vere sikre på at vi ikkje erstattar han med noko som er verre.

Mange av dei enkeltpersonsføretaka og delingsliknande selskapa som vil falle inn under den såkalla skjermingsmodellen, vil klart få ei skjerpa skattlegging dersom han blir innført. Han har også den same svakheita som delingsmodellen, dvs. at ein blir skattlagt uavhengig av om overskottet blir teke ut av bedrifta eller ikkje. Og det gir ikkje noko godt incitament til å pløye pengane tilbake igjen for ytterlegare verdiskaping.

Då har eg eit kort spørsmål til representanten Vihovde. Kva er det som gjer at Venstre meiner at skjermingsmodellen er betre enn delingsmodellen?

May Britt Vihovde (V) [12:01:02]: Det eg synest er det verste ved dagens delingsmodell, er dette at dersom ein jobbar i ei bedrift, blir ein skattlagt mykje hardare enn om ein eig den same bedrifta, men berre tek ut utbytte. Det å skilja mellom liberale og ikkje liberale yrke gjer at ein faktisk så til dei grader kan omgå regelen om å gjera arbeidsinntekt om til kapitalinntekt. Det er den største ulempa ved dagens delingsmodell.

Venstre ser at skjermingsmodellen vil kunna gi skatte-skjerping og kanskje gi seg ein del uheldige utslag. Difor har vi gitt signal i meldinga om at ein ved fastsetjinga av skjermingsrenta må setja den risikofrie renta lik renta på femårs statsobligasjonar. Vi ønskjer å gjera dette litt meir lempeleg. Men samtidig ønskjer vi å redusera formuesskatten. Då trur vi at det samla skattetrykket på desse bedriftene vil bli mindre, og at det vil medverka til nyskaping og fleire arbeidsplassar.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [12:02:23]: Venstre pleier å framstille seg selv som de små og mellomstore bedriftenes parti. I den forbindelse er det relevant å ta opp noe som man har vært inne på før i dag, nemlig at det nå er lagt fram en veirapport som viser at det også for utenlandskeide, mindre bedrifter ser ut til å foregå mye bruk av såkalt internprising og flytting av overskudd ut av landet. For bare to av de bransjene som her er undersøkt, mener man at skattetapet kan være så stort som 800 mill. kr. Bedriftsforbundet går hardt ut i Morgenbladet i dag og sier at det er «uforståelig» at Regjeringen ikke er mer offensiv for å få fram tiltak mot dette, også fordi det selvfølgelig er en stor konkurranseulempe for norske selskaper i de samme bransjene som skal konkurrere med utenlandskeide foretak som kan operere med helt andre marginer.

Venstre er et av de partiene som tidligere har uttalt at man ville gå inn i denne problemstillingen. Allikevel opplevde vi fra SVs side at vi ikke fikk noen støtte til den

merkningen som vi la fram i forbindelse med skattemeldingen. Og da er spørsmålene: Når synes Venstre det er passende å komme tilbake til dette? Og er Venstre uenig med Bedriftsforbundet i at dette er noe som det må tas tak i så fort som mulig?

May Britt Vihovde (V) [12:04:00]: Representanten Lysbakken har rett i at vi har signalisert at vi vurderte den merkningen til SV. Vi er opptekne av og ønsker sjølvsagt at flest moglege bedrifter skal skatta til Noreg. Men med det lovverket som vi har i dag, har ein faktisk moglegheit til å gå inn og sjå på dette og få inn den skatten som trengst – sjølv om ein ikkje går inn for merkningen. Venstre sit i regjering, og vi registrerer at Regjeringa er oppteken av dette og ser på både lovverket og dei kontrolltiltaka som ligg der.

Det lovverket som vi har i dag, oppfattar vi slik at ein har moglegheiter til å kunna gjera dei kontrollane som trengst, og at dette ikkje er det heilt store problemet som oppslaget indikerer. Det er kanskje ikkje behov for endringar i lovverket. Det er kanskje meir behov for kontroll.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Steinar Bastesen (Kp) [12:05:22]: Kystpartiet vil ha lavere skatter og avgifter på nødvendighetsgoder som arbeid, mat og bolig. En slik verdikonservativ skattepolitikk vil bidra til å skape en grunntrygghet for folk flest, ikke minst for dem som har lav inntekt.

Regjeringens forslag til skattereform er et skritt i riktig retning. Det er gunstig å utjevne forskjellene mellom skatt på arbeidsinntekt og skatt på kapitalinntekt, slik at delingsmodellen kan avvikles. Det er også bra at formuesskatten og fordelsskatten foreslås avviklet.

Kystpartiet vil imidlertid ha en skattemessig likebehandling av alle former for formue. Da må også eienoms skatten og arveavgiften avvikles. På denne måten kan folk flest motiveres til å skape verdier og tenke langsiktig for å styrke egen familie. Flest mulig bør eie egen bolig. Det er en sikker investering, som også gir trygghet i heimen og innsikt i hvordan man forvalter eiendom.

Jeg mener at skattereformen bør følges opp av en grundig drøfting av avgiftssystemet. For å bedre sysselsettingen er det viktig å øke bedriftenes motivasjon til å ansette folk. Kystpartiet vil ta initiativ til å senke den mest tyngende avgiften på norsk arbeidskraft, nemlig arbeidsgiveravgiften. Samtidig bør man forsøke å begrense næringsinvesteringer som er uproduktive og sentraliserende. Det kan man gjøre ved f.eks. å innføre en investeringsavgift for nye kontorbygg i Oslo.

Kystpartiet mener at et nødvendighetsgode som mat bør fritas for moms. Det er til fordel for forbrukerne og også for den norske bondenæringen.

Så må jeg si noen ord om rederne fra denne talerstolen. Rederne lever i et internasjonalt samfunn, og de har internasjonal konkurranse. Da er det viktig at de har rammebetingelser som gjør at de kan konkurrere på lik linje med andre som konkurrerer med dem. Hvis ikke drar de

herfra. De drar fra Norge, for de kan ikke delta hvis de ikke har de samme rammebetingelsene.

Men vi må skille mellom rederne og fraktestartøyene. Fraktestartøyene går på kysten, og de har bare norsk mannskap. De utsettes for konkurranse fra utenlandske fartøyer med utenlandsk mannskap som ikke har arbeids- og oppholdstillatelse. Så man må skille mellom rederne og fraktestartøyene.

Det er greit nok at vi forlanger nullskatt for dem som er ansatt – men de må jo konkurrere med andre! Skal de flagge ut for at det skal bli tillatt å jage de norske i land og ansette utlendinger? Er det det vi vil? De blir jo nødt til det, for utlendingene på fartøyer som går på norskekysten, har ikke engang arbeids- og oppholdstillatelse. Vi snakker om infrastrukturen på kysten. Folk arbeider jo på disse båtene. Vi snakker om verksteder, vi snakker om elektronikkbedrifter, vi snakker om elektrikere, vi snakker om maskinene som blir levert, vi snakker om redningsflåter, vi snakker om redningsutstyr, vi snakker om apotekene, vi snakker om Sjøfartsdirektoratet, vi snakker om Sjøfartsdirektoratet. Skal alt dette legges ned, og skal vi la utlendingene overta det?

De må ha forutsigbare rammevilkår. De som er ansatt i disse bedriftene, betaler jo skatt. Det må ikke bli slik at det utelukkende er rederne som skal bidra til samfunnet. Hvis vi begrenser debatten til bare å gjelde rederne, er vi på villspor. Det er jo masse folk ansatt i disse bedriftene. De må ha rammebetingelser som gjør at de fortsatt kan bidra til storsamfunnet. Vi må ikke legge det slik til rette at de blir borte.

Jens Stoltenberg (A) [12:10:40]: I likhet med alle andre politikere reiser jeg en god del rundt i Norge og treffer folk – lokalpolitikere og andre mennesker som er engasjert i sine lokalsamfunn. Da stiller jeg ofte spørsmålet: Hvilke problemer har dere her i kommunen, her i bygda eller i denne bydelen? For det første svarer veldig mange at det er veldig mye som er bra, at det er godt å bo i Norge, at det er en flott kommune, at det er en flott bygd, og at det ikke er så mange problemer.

Men i den grad de peker på problemer, er det f.eks. at det er mangler i eldreomsorgen, at man har for få ansatte på sykehjemmet, slik at det blir stressende vakter og for liten tid til den enkelte eldre, det kan være at det er for lite penger i skolen, at man må nedlegge grendeskoler, eller at man ønsker flere undervisningstimer, som man ikke har råd til, eller at man kanskje ønsker en billigere skolefritidsordning. Så kan det være noen som er bekymret for at det er for lite politi, at politikvakten er stengt, og at det er for lite patruljering i gatene. Andre uttrykker bekymring over at vi f.eks. har for få behandlingsplasser i rusomsorgen, eller at vi har for få tilbud til folk med minoritetsbakgrunn om norskopplæring eller f.eks. arbeidsmarkedstiltak for å få dem inn i arbeidslivet.

Nesten uansett hvor jeg reiser i landet, er man bekymret over at det er for lite penger til samferdsel, til veier, til kollektivtransport, til trafikksikringstiltak, til sykkelstier, til rassikring og hva det måtte være. Og en god del steder møter jeg mennesker som gjerne skulle hatt noe mer pen-

ger til forskning, til utvikling, til satsing på nye prosjekter, enten det er innenfor fiske, havbruk, marin sektor eller andre spennende næringsutviklingsprosjekter i Norge.

Jeg møter aldri noen som sier at hovedproblemet her i bygda er at de rike betaler for mye skatt. Derfor begriper jeg ikke at når man så skal velge hva man skal bruke mange milliarder kroner på i de nærmeste årene, sier man at vi skal bruke oppimot 20 milliarder kr – for det er det det er snakk om hvis vi skal fjerne formuesskatten og i tillegg gjennomføre det Høyre lover når det gjelder avgifter, utover det som allerede ligger inne i skattemeldingen. Man skal altså bruke titalls milliarder ekstra i tillegg til det som allerede er gitt, på å redusere skattene først og fremst til de aller mest velstående menneskene i Norge.

Jeg er når som helst beredt til å diskutere et mer fornuftig skattesystem – et skattesystem som bidrar til mer investeringer, til mer forutsigbare og fornuftige rammevilkår for norske bedrifter. Men det er det fullt mulig å gjøre uten å gå inn for massive skattelettelser til de rikeste. Det er f.eks. mulig å diskutere lavere formuesskatt – en endring, omlegging, av formuesskatten – men da må det finansieres, slik Skauge-utvalget foreslo og hadde modeller for. Jeg sier ikke at vi skal velge de modellene, jeg sier bare at man må ha en idé om hvordan dette skal finansieres. Hvis man gjør noen lettelse ett sted, må det kunne finansieres et annet sted, slik at man samlet sett kan opprettholde inntektene til fellesskapet for å finansiere alle de uløste fellesgodene.

Det er nettopp den viljen til å fortelle hvordan dette skal betales, som totalt mangler i Regjeringens skattepolitikk. Derfor er dette en blind, usosial skattelette, som kommer til å gå ut over viktige fellesskapsoppgaver, enten det er veibygging, politi, eldreomsorg eller skole. Et eller annet sted må disse pengene hentes.

En stund kan man hente dem ved å bruke mer penger fra oljefondet, altså bruke mer av oljeinntektene, slik Regjeringen så langt har gjort. Men det er ikke noen varig løsning, for bruker man mer av oljepengene, vil det før eller siden være mindre penger disponibelt i oljefondet til å finansiere pensjoner og eldreomsorg. Det er nettopp den sammenhengen Regjeringen har problemer med å vedkjenne seg, og problemer med å gjøre noe med.

Så hører jeg at Regjeringen kritiserer Fremskrittspartiet for at de bidrar til å holde skattenivået høyt, fordi Fremskrittspartiet presser igjennom økte utgifter til f.eks. samferdsel og pensjoner. Men da er jo Regjeringen inne på et vesentlig punkt, nemlig at de erkjenner at det er en sammenheng mellom offentlige utgifter og mulighetene for skattelette. Når man da velger skattelette, blir det, ifølge Regjeringens egen logikk når de kritiserer Fremskrittspartiet, mindre penger til fellesgoder. Men Regjeringen våger ikke å peke på hvilke fellesgoder som skal lide. Man sender bare en regning framover i tid, og så langt har man dekket den gjennom å øke bruken av oljepenger.

Det ekstra bekymringsfulle er at behovet for det vi finansierer i fellesskap, det vi betaler for gjennom et spleiselag som vi kaller velferdssamfunnet, kommer til å øke.

Det er ikke behovet for økt privat forbruk som er det påtrengende i de neste ti årene, men det er behovet for å finansiere mange titalls milliarder i økte pensjonsutgifter. Det er behovet for å finansiere mange tusen nye hender i eldreomsorgen for bare å opprettholde dagens nivå innenfor eldreomsorgen, og det er behovet for å satse på forskning eller f.eks. sikkerhet i form av politi og andre fellesskapsløsninger. Vi trenger mer fellesskap, ikke mindre. Derfor er det galt å love mange milliarder i skattelette.

Statsråd Per-Kristian Foss [12:16:15]: Også jeg reiser en del rundt i landet og snakker med folk i forskjellige næringer og institusjoner. Jeg har ennå til gode å møte et eneste menneske som sier at vedkommende savner Arbeiderpartiets skatteøkningspolitikk. Jeg møter derimot en del som sier at det Regjeringen har gjennomført av skattelettelser, har virket. Det virker investeringsvennlig å fjerne investeringsavgiften, og vi står nå overfor en situasjon der landets økonomi faktisk vokser mer enn i landene rundt oss, og arbeidsledigheten går ned.

Regjeringen vil fortsette reduksjonen av skatter og avgifter, og vi vil reformere skattesystemet. Med den innstillingen som nå ligger på bordet, har vi fått et flertall for å gå videre med neste trinn i en skattereform. Det er flertall for de viktigste prinsipplæringerne. Det var ikke i utgangspunktet Regjeringen som hadde lagt opp til å fremme en melding. Vi hadde lagt opp til å gå rett på en proposisjon, men det var et flertall i Stortinget som ønsket en melding. Den har vi derfor lagt frem, og jeg må konstatere at vi er godt i rute i forhold til tilsvarende behandling av skattemeldingen ved begynnelsen av 1990-tallet. Ved behandlingen av skattemeldingen i 1990 var det heller ikke brede avtaler, men det var avklaring gjennom flertall i innstilling. Den virkelig harde dragkampen om skattereformen av 1992 foregikk faktisk ved behandlingen av odelstingsproposisjonen i 1991. Så jeg ser frem til at det vil skje også denne gang.

Vi har i meldingen gått grundig igjennom en rekke alternative skattemodeller. Vi har på mange måter invitert til å si at ja, det finnes alternativer til den vi har lagt frem. Men vi mener at vi har lagt frem det beste av disse. Jeg konstaterer at ikke et eneste parti lanserer en egen alternativ skattemodell i tilslutning til noen av de alternative modellene som drøftes. Derfor må jeg si at det å kunne si at vi får tilslutning til vårt hovedalternativ, er å ta meget forsiktig i.

Det vil selvsagt fortsatt være uenighet om enkeltelementer i skattepolitikken fremover. Det er naturlig, for det reflekterer politiske skillelinjer. Med dagens behandling av skattemeldingen har imidlertid Regjeringen fått grønt lys og den nødvendige avklaring for å forbedre det norske skattesystemet videre.

Det var vel representanten Hagesæter som var inne på at det også kan råde en viss usikkerhet i tilknytning til den videre behandling, fordi det i mellomtiden skal være et valg. Da må jeg nok si at skattereformer som skulle hindre effekter av valg, kjenner jeg ikke til. Det er jeg veldig glad for at jeg ikke gjør, for slike systemer finnes

ikke. Vi må nok leve med den usikkerhet som innebærer at velgerne skal si sitt. Jeg lever med den med, som det heter, den største frimodighet, og jeg tror faktisk at velgerne vil gi oss tillit i 2005, i motsetning til den tonen jeg annammet i representanten Hagesæters innlegg.

Den usikkerhet som råder, representeres ikke minst ved det største opposisjonsparti. Arbeiderpartiet har i denne debatten ikke gitt uttrykk for noen alternativ modell. Når det gjelder skattenivå, vet jeg faktisk ikke hva Arbeiderpartiet mener. Vi har gjennomført skattelettelser på oppimot 20 milliarder kr. Arbeiderpartiet har stemt mot store deler av disse milliardene, men gir i dag uttrykk for at de er fornøyd med skattenivået. Forstå det den som vil!

Når det gjelder marginalsatt, er Arbeiderpartiet nå en motstander av å redusere den. I den siste budsjettproposisjonen som arbeiderpartiregjeringen la frem i 2001, sa man følgende:

«En slik omlegging kan gi grunnlag for å oppheve delingsmodellen helt eller delvis, forutsatt at dette kombineres med en reduksjon av satsforskjellene mellom arbeid og kapital.»

Det er Arbeiderpartiet nå imot. Forstå det den som vil!

Sakens ordfører fikk etter sitt første innlegg spørsmål om hva han mente om boligskatt og eiendomsskatt, om den skulle statliggjøres, om den skulle gjøres obligatorisk, om den skulle økes. Jeg registrerte ikke noe svar. Så ja, jeg kan understreke at det er usikkerhet om skatten i fremtiden, men den avklarer folk gjennom valg, og slik sett er det Arbeiderpartiet som representerer den største usikkerhet i forhold til hva man faktisk mener. Bare å henge seg opp i uttrykket «provenynøytralt» i tilknytning til en reform eller en omlegging gir ikke noe svar. Hva vil man bruke den skatteskjerpelse som ligger i aksjonærmodellen, på? Vi knytter dette rett og slett til at en skatteskjerpelse som ligger i aksjonærmodellen, må kombineres med lettelse i formuesskatten, slik at næringsdrivende kommer bedre ut. Arbeiderpartiet står der uten svar.

Den største urettferdigheten i dagens system er den store forskjellen mellom beskatning av aksjeutbytte og lønnsbeskatning. Den svekker folks generelle tillit til skattesystemet, og Regjeringens forslag retter faktisk opp denne grunnleggende urettferdigheten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A) [12:21:35]: Jeg merket meg at finansministeren sa at han aldri møter noen som savner Arbeiderpartiets skattepolitikk. Jeg kan kanskje antyde at det kan henge sammen med hvilken presse man omgås, og hvilke selskaper, inklusive brylluper, man frekventerer.

Finansministeren legger heller stor vekt på at han er i rute. Skattemeldingen er i rute, han skal følge opp saken. Han har foreslått en omfattende sanering av fradrag i skattesystemet tilsvarende 6 milliarder kr. Det gjelder fagforeningsfradraget, fradraget for alder og uførhet,

pendlerfradraget og fradraget for spesielle sykdomsutgifter, for å nevne noen.

Mitt spørsmål er: Kan vi nå regne med at etter behandlingen i salen i dag kommer finansministeren til Stortinget innen rimelig tid og foreslår fjerning av disse fradragene?

Statsråd Per-Kristian Foss [12:22:31]: Jeg skjønner man må ha det godt her i landet når pressens og enkelte representanters hovedinteresse er knyttet til brylluper.

Men jeg skal svare på spørsmålet. Svaret på spørsmålet er nei. Jeg kan ikke garantere at jeg kommer med forslag om å fjerne en serie fradrag. Det Regjeringen har lovet, er at vi skal gå igjennom fradragene, vurdere dem og ta standpunkt til om det finnes mer sosiale måter å fordele ressurser på enn gjennom fradragsordninger.

Det påstås i innstillingen bl.a. at utviklingen av inntektsfradrag vil forverre fordelingsprofilen i Regjeringens opplegg. Det er ikke sant. Selvangivelsesstatistikk, all tilgjengelig statistikk på dette området, viser at det gjennomgående er relativt flere personer med høy inntekt enn personer med lav inntekt som benytter de særlige inntektsfradragene.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:23:47]: Eg konstaterer at finansminister Per-Kristian Foss prøver å gjøre det til noko retorisk morosamt at eg har peikt på den betydelege usikkerheita for å få gjennomført skattelettar før valet i 2005. Mitt poeng var at då er det viktig at ein får gjennomført flest mogleg av skattelettane før dette valet.

Eg har med meg Sem-erklæringa her. Eg trur ikkje Per-Kristian Foss les så veldig ofte i den, i alle fall verkar det ikkje slik. Der står det at ein i løpet av stortingsperioden 2001–2005 skal gjennomføre skattelettar på til saman 31 milliardar kr.

Der gjenstår det altså 12 milliardar kr. Mitt spørsmål til finansministeren blir då: Kan finansministeren bekrefte at Regjeringa ikkje lenger har ambisjonar om å oppfylle løfta om skattelettar i Sem-erklæringa?

Statsråd Per-Kristian Foss [12:25:04]: Jeg trodde det med tydelighet fremgikk av meldingen at vi tar sikte på å bruke lengre tid på å nå så langt. Med det voldsomme utgiftspresset vi har vært utsatt for av et stortingsflertall, der Fremskrittspartiet har vært en aktiv del, og med den økonomiske utviklingen vi har lagt bak oss, anser vi det ikke som realistisk å gjennomføre 12 milliarder kr i lettelse over et år.

Men jeg har faktisk vært såpass positiv i alt jeg har uttalt om innstillingen, at jeg har regnet med at partier som er for å fjerne f.eks. formuesskatten, også vil være for å halvere den. Det fremgår jo ikke med noen veldig tydelighet i innstillingen, og det er Fremskrittspartiet jeg sikter til. Men jeg har trodd at et parti som Fremskrittspartiet ville opptre såpass logisk at man ville støtte Regjeringen så langt det er mulig, i retning av å fjerne f.eks. fordelsbeskatningen på boliger og andre ting.

At man ikke gir uttrykk for slikt i innstillingen, men har en så grenseløs tillit til Regjeringen at man ønsker å sende hele meldingen tilbake, får vi ta som en kompliment i disse gode tider.

Øystein Djupedal (SV) [12:26:25]: Jeg forstår at statsråden er offensiv i sitt forsvar for en skattemelding som det ikke ble så all verdens mye ut av. Så langt jeg har klart å registrere i offentligheten, er det vel bare Regjeringen selv som klarer å se at det her finnes noe som helst å skryte av for Regjeringen. Realiteten er at dette er et betydelig prestisjenederlag innenfor et av Regjeringens kjerneområder. At Regjeringen ønsker å gå videre med det som de selv likevel har ønsket å gå videre med, står jo Regjeringen fritt, uavhengig av hva som står i denne innstillingen. Men hvis man leser den innstillingen, kan det ikke forstås på noen annen måte enn det norsk presse har forstått det som, og det som opposisjonen i Stortinget har forstått det som, nemlig et betydelig prestisjenederlag på Regjeringens viktigste områder.

Jeg har tenkt å utfordre statsråden på et lite område som det ikke er fokusert stort på i debatten. De store reformforslagene er nå debattert i Stortinget i flere timer, men det er én ting som forbauser meg, og det er hvilken begrunnelse Regjeringen har for å fjerne frikortgrensen for ungdom. Dette er en sak som har vært lite påaktet i innstillingen og lite påaktet i den offentlige debatten, men ut fra hva Regjeringen har sagt gjennom mange år, og ut fra det som er en alminnelig rettferdighetsbetraktning, vil jeg spørre statsråden: Hva er begrunnelsen for dette?

Statsråd Per-Kristian Foss [12:27:46]: Ja, si det. Vi har ikke fremmet noe forslag om å fjerne frikortordningen for ungdom, så jeg vet ikke hva representanten spør om. Hvis representanten Djupedal tror det er Skauge-utvalgets innstilling som ligger til grunn for behandlingen i Stortinget, er han til stede i feil debatt. Vi har derimot i den fordelingstabellen som har vært så mye omtalt, lagt inn fortsatt frikortgrense for ungdom. Så representanten er på feil jorde i feil debatt.

Til spørsmål om prestisjenederlag – representanten har også bidratt til en skattereformdebatt med uttrykket «mageplask» – må jeg si at det eneste punktet hvor flertallet er i tvil i innstillingen, er når det gjelder skjermingsmodellen. Men der har også representanten Djupedal selv innrømmet at med den modellen SV legger opp til, vil det fortsatt være en så stor avstand mellom marginalsatt på arbeidsinntekt og på kapitalinntekt at det vil gi vesentlige muligheter for omgørelser. Den som er i posisjon til å definere sin inntekt som kapitalinntekt, kommer altså mye bedre ut. Da synes jeg faktisk at vår skjermingsmodell er atskillig bedre, ut fra et fordelingssynspunkt.

Morten Lund (Sp) [12:29:12]: Det er ikke mulig med en skattereform som begeistrer alle. Det er riktig nok, men noen andre enn Regjeringen må da bli fornøyd? Man skulle helst tro at man fant dem i næringslivet, når

det er hensynet til næringslivet som denne begrunnes med.

Jeg har tidligere vist til dette brevet fra NHO, Bedriftsforbundet, Rederiforbundet og HSH som de sendte oss en uke før vi var ferdige med arbeidet, og som er kalt et siste nødrops. Der står det at vi i det minste må fjerne formuesskatten for næringsformue. En halvering av formuesskatten vil de ikke ha.

Høyres talsmann i salen skulle vise meg at det stod mye positivt også i det brevet, sett fra Regjeringens side. Han fant en setning, men den ble avsluttet med komma istedenfor punktum. Bak kommaet står det:

«men det fremtrer ikke med den forutsigbarhet som skal til for å stimulere nyetablering, omstilling og verdiskaping i Norge.»

Har finansministeren ett eksempel, skriftlig, på en næringsorganisasjon som er fornøyd med det Regjeringen og regjeringspartiene har fått til i forbindelse med skattereformen?

Statsråd Per-Kristian Foss [12:30:27]: Hvis man driver politikk etter metoden at begeistrede tilrop fra næringsorganisasjoner er det virkelige kvalitetstempleet, tror jeg at den politikken ikke henger i hop. Det er nemlig slik at et skattesystem skal gjelde for store som for små, for privatpersoner som for investorer, for ulike typer bedrifter. Det vil aldri være slik at en kan gjennomføre en skattereform som bare vekker begeistring.

Jeg har registrert at næringsorganisasjonene støtter hovedtrekkene i reformen. De har ikke lansert alternative modeller, men ønsker en raskere nedtrapping av formuesskatten enn Regjeringen har lagt opp til. Jeg har også registrert at Senterpartiet er en tilhenger av at formuesskatten bare skal fjernes for kapitalister, ikke for pensjonister og boligeiere. Det blir det i alle fall ikke bedre fordelingsprofil av.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Tore Nordtun (A) [12:31:41]: Det er et gammelt ordtak som sier: Angrep er det beste forsvar. Men jeg vil driste meg til å stille finansministeren ytterligere et spørsmål. Jeg synes ikke han skal ta på vei for det, for jeg mener det er betimelig å stille det spørsmålet.

Når de foreslår skattelette i den grad som her, men konsekvent unnlater å ta stilling til eller ha en oppfatning om inndekningen av dette, når de skisserer at 8 milliarder kr skal bort i formuesskatten, og at opptil 6,3 milliarder kr skal bort i fradragene, vil jeg spørre: Hvilke motposter har dette? Er det pensjonen? Er det trygder eller egenandeler, eller er det reglene i arbeidslivet som ytterligere skal forverres? Så får man en tirade tilbake om at man ikke skal stille slike spørsmål!

Jeg drister meg på nytt til å stille spørsmålet: Hvilke reduksjoner skal foretas? Hvilke motposter har dette? Det hadde jeg forventet at meldingen hadde skissert mer. Det er en reduksjon av velferdstjenestene i vårt samfunn og av tryggheten. Da stiller man også spørsmål om dette.

Statsråd Per-Kristian Foss [12:33:21]: Dette er en melding om en skattereform. Det er ikke en samling av tre eller fem årsbudsjetter. Representanten har selv deltatt så lenge i politikk at han vil huske skattereformen av 1992. Meldingen som kom i 1990, inneholdt ingenting om inndekning av de milliarder som da var lovet i lettelsener. Arbeiderpartiet brukte selvfølgelig sine budsjetter i ettertid, etter regjeringsskiftet fra og med 1992, til å konkretisere hvordan skattereformens 5 milliarder kr i lettelsener skulle dekkes inn. Så gjør også vi.

Men jeg registrerer at Arbeiderpartiet med årene på en måte er innforstått med de skattelettelsene som Regjeringen til enhver tid gjennomfører. Jeg minner om at vi nå har gjennomført lettelsener i størrelsesordenen litt i underkant av 20 milliarder kr. Arbeiderpartiet har stemt mot en vesentlig del av det, men er nå i ettertid fornøyd også med skattenivået. Jeg ser håp også for Arbeiderpartiet på sikt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [12:34:40]: Regjeringen har med rette fått mye kritikk for å blande spørsmål om skattemodell og spørsmål om skattenivå i den meldingen som er lagt fram. Det har selvfølgelig gjort det vanskeligere å få til en konstruktiv debatt om modell, når man har blandet inn en rekke forslag om skattelettelsener i meldingen. Samtidig er man lite konkret på andre sider ved satsstruktur og spørsmål om nivå og ikke minst fradrag, noe som gjør at vi har en innstilling å forholde oss til der svært lite er avklart, og der Regjeringen – selv om man i dag gjør gode forsøk på å late som om man ikke er bekymret – bør ta med seg det klare signal fra Stortinget om at man ikke har greid å samle noe flertall om særlig mange av de vesentlige bitene av meldingen.

Det som gjennomsyrrer denne meldingen, er en dogmatisk tro på at skatteletter skal skape vekst og velstand. Det gjør den til et dokument som i stor grad er historieløst. Vi lever i et land som på mange måter er et eksempel på det motsatte. Det er nemlig slik at et relativt høyt skattenivå kan føre til økt produktivitet og velstand, fordi det å gjøre fordeling og prioritering til gjenstand for demokratiske beslutninger er effektivt og fornuftig.

I debatten om skattepolitikken også internasjonalt ser vi en rekke forskere og andre som i større grad setter spørsmålsteget ved disse vedtatte skrivebordsteoriene om at skattenivået er så ødeleggende for effektiviteten i økonomien, og at stadig flere peker på den positive sammenhengen mellom et høyt velferdsnivå og produktivitet.

En av forutsetningene for at det er en slik sammenheng, er imidlertid at vi har brede og rettfærdige skattegrunnlag. I det siste er det fokusert på en vesentlig trussel mot dette, nemlig den problemstilling at store konsern som tilhører multinasjonale selskap, skatter null eller nær null i Norge og i en rekke andre land der skattenivået er relativt høyt. Forskere peker på at en mulig grunn til det er såkalt internprising, altså at overskuddet flyttes fra Norge til land med et lavere skattenivå. Den rapporten som nå er lagt fram fra forskere ved BI, er dramatisk i så

måte, og gjør det enda merkeligere at denne problemstillingen ikke er omtalt i det hele tatt i meldingen. Man har her bare gått igjennom to bransjer. Det gjelder små og mellomstore bedrifter, det gjelder industri og detaljhandel, og man anslår et skattetap på 800 mill. kr. Hvis dette er noe i nærheten av å være riktig, vil vi når vi tar de store selskapene med i bildet, snakke om et skattetap i Norge på flere milliarder kroner. Det er selvfølgelig noe som ikke bare skaper hull i offentlige finanser, som er et problem i forhold til finansieringen av fellesgodene, men det er også et stort problem for norsk næringsliv fordi det skaper en konkurransevridning og en klar ulempe for de norske selskaper som skal konkurrere med utenlandsk eide foretak.

Slik sett er det uforståelig for oss at verken Regjeringen eller flertallet har brukt denne anledningen til å be om at man kommer tilbake med en sak der vi kan drøfte hvilke tiltak som er mulig å sette inn mot dette. Vi har et lovverk i Norge som gjør det mulig å skjønnsligne selskaper som man tror har overført verdier til utlandet på denne måten. Men vi er nødt til å få satt i gang et arbeid som gjør det mulig å kartlegge i hvor stor grad dette faktisk er praksis, slik at lovverket kan brukes.

Jeg har lyst til å si at selv om det ikke har vært flertall for en merknad om dette i denne innstillingen, er det jo ikke forbudt for Regjeringen å ta egne initiativer med hensyn til dette, og jeg vil sterkt oppfordre finansministeren til å gjøre det.

I tillegg har jeg lyst til å si noe om de lettelsene som ikke ligger i innstillingen. Regjeringen kunne med letthet fremmet forslag om ulike skattelettelsener som ville forbedret den sterkt usosiale fordelingsprofilen som ligger i meldingen. Slik sett er det oppsiktsvekkende at Regjeringen nok en gang lar være å bruke noen av disse enkle mulighetene, f.eks. ved at man nå framstår i innstillingen som dokumentavgiftens siste venner, og at man nok en gang lar være å si noe konkret om de løfter man har gitt om en hevet frikortgrense. Tvert imot er det altså slik at man ikke tar avstand fra Skauge-utvalgets forslag om å fjerne hele frikortet, noe som ville være et vesentlig løftebrudd.

Så får vi se hvor vi ender i denne prosessen. Det er selvfølgelig viktig å se positivt på livet. Jeg skjønner at regjeringspartiene ønsker det, men alt dette snakket om stor tilslutning, når man har mislyktes med å samle flertall på punkt etter punkt, gjør vel at det kan være behov for en aldri så liten «reality»-sjekk.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [12:40:03]: Skattesystemet er ein viktig reiskap for å oppnå mange viktige mål, bl.a. som å stimulera næringsverksemd, skaffa inntekter til viktige velferdstiltak og til å jamna ut forskjellar.

I debatten i dag har det vore gjort iherdige forsøk på å spreia usikkerheit om denne viktige meldinga. Men faktum er at det er brei tilslutning til viktige prinsipp i skattemeldinga frå Regjeringa. Det vert no ei betydeleg større likebehandling når det gjeld skatt på aksjeutbytte og på lønnsinntekt. Det har frå tidlegare lege inne ei sterk bestilling på å avvikla delingsmodellen. Dette vert levert

ved ein kombinasjon av innføring av aksjonærmodell, skjermingsmodell og fritaksmetode. Det er her brei tilslutning til hovudprinsippa. Eit par av desse modellane skal ein sjå nærare på, men det er ikkje til hinder for at det vert levert ei avvikling av delingsmodellen.

Forslaget om bl.a. aksjonærmodellen er nært knytt opp til ein reduksjon av formuesskatten. Eg har ikkje oppfatta det slik at det i Stortinget er ein motstand mot reduksjon av formuesskatten, snarare tvert imot.

Den behandlingsforma som det vert lagt opp til, nemleg fyrst å få ei stortingsmelding som diskuterer dei overordna prinsippa, og så proposisjonen som kjem meir til detaljane, gjev ei moglegheit for innspel når det gjeld å vera med og påverka korleis ein vil ha dette, både frå den politiske opposisjonen, frå næringslivet og frå fagmiljøa.

Når det ligg føre ei slik moglegheit, har ein likevel to val. Ein kan gå inn i ein konstruktiv dialog og prøva å påverka det som ligg føre, på ein positiv måte, men det er heller ikkje ulovleg å flykta frå denne moglegheita og gøyma seg inne på eit lite, avgrensa areal beståande av retorikk og andre element. Men mitt hovudpoeng er at det ikkje er ferdige, detaljerte modellar som vert lagde fram i denne meldinga. Det er heller ikkje ferdig utforma tabellar. Det kjem i neste omgang, etter kvart som proposisjonane kjem.

Eg er glad for at ein samla komite rettar eit positivt fokus mot grunnfondsbevisa si stilling, som eit godt og reelt alternativ som finansieringsform for sparebankane.

For å summera opp til slutt: Me gler oss over at innstillinga viser at det reelt er ei brei tilslutning til hovudføringane i skattemeldinga frå Regjeringa.

Hill-Marta Solberg (A) [12:43:32]: Etter dagens debatt må i hvert fall jeg revidere min forståelse av begrepet «bred tilslutning». Slik regjeringspartiene har praktisert det begrepet i dag, representerer det noe nytt i denne salen.

Det skattesystemet vi har og skal ha, har tre viktige funksjoner å fylle. Det skal for det første finansiere vår felles velferd gjennom inntekter til det offentlige. Det skal videre bidra til en effektiv bruk av samfunnets ressurser, og det skal også omfordele og utjevne forskjeller i inntekt og formue.

Regjeringens forslag i skattemeldingen svikter på to av disse områdene. For det første: Gjennom å gi 12 nye milliarder kr i skattelette ville Regjeringens forslag svekke det offentlige inntekter og dermed redusere muligheten for å sikre gode pensjoner, god eldreomsorg og en god skole, altså svekke fellesskapsløsningene. For det andre ville Regjeringens forslag innebære store skattelettelser, først og fremst til dem som har mest fra før, og dermed bidra til mindre omfordeling, ikke mer. Det er derfor Arbeiderpartiet har kalt disse forslagene for dobbelt usosiale. Det er også derfor vi går imot slike forslag. Den sosiale profilen på Regjeringens skattepolitikk er rett og slett uakseptabel. Både fjerning av formuesskatt og lavere toppskatt kommer først og fremst høyinntektsgruppene til gode – jo høyere inntekt, desto mer skattelette.

På ett punkt er vi enig med Regjeringen. Det gjelder gjeninnføring av utbytteskatt. Arbeiderpartiet fikk som kjent innført utbytteskatt, og Bondevik II fjernet den, for så å foreslå den på nytt – rett nok en annen modell – men med den virkning at det innføres skatt på aksjeinntekter. Dette får vår støtte. Aksjonærmodellen, som den kalles, innebærer en mer rettferdig inntektsbeskatning, fordi samme inntekt i større grad blir beskattet likt, enten det er arbeidsinntekt eller kapitalinntekt. Vi er derimot ikke enig i at en slik utbytteskatt nødvendigvis gjør store lettelsener i skatt for de aller høyeste inntektsgruppene, slik Regjeringen mener.

På øvrige punkter er forslagene om næringsbeskatning så uklare og uferdige at de rett og slett ikke kan vedtas. Derfor har denne meldingen også blitt kalt berget som fødte en mus – med rette.

Et annet uklart punkt er spørsmålet om hvilke fradrag Regjeringen vil fjerne. Det som ikke er uklart, er at Regjeringen gjennom det den kaller opprydding, vil fjerne fradrag i skattesystemet tilsvarende 6 milliarder kr. Da hjelper det lite at minstefradraget skal øke med om lag det samme. Det er å gi med den ene hånden og ta med den andre. Men vi får heller ikke i dag høre hva som skal vekk. Hvem skal betale? Er det fagforeningsfradraget som skal bort, er det særfradraget for alder og uførhet, er det pendlerfradraget, er det fiskerfradraget, osv.? Det er et stort ubesvart spørsmål også etter dagens debatt, altså en godt bevart hemmelighet. Men uansett vil dette uten tvil ramme vanlige folks inntekter.

Skattemeldingen vi behandler i dag, kan ikke kalles en skattereform. Det er en serie med forslag om skattelettelser, som først og fremst går til dem som har mest fra før. Ved behandlingen i dag er det lite som blir avklart, til tross for regjeringspartienes besvergelses om at her er det bred tilslutning. Regjeringens gambling på litt flertall her og litt flertall der gir et magert resultat. Jeg må konstatere at regjeringspartiene heller aldri har gjort noe forsøk på en helhetlig politisk løsning. Men så er jo Regjeringens politiske linje å ikke ha noen linje, men å vingle seg fram. Dessverre gir ikke dette noen særlig forutsigbarhet eller retning i politikken, og det er et stort problem for alle som er avhengige av forutsigbare rammebetingelser.

Dette gjelder ikke bare i skattepolitikken. Flere ferske saker kunne nevnes, som skipsfartspolitik og tomtefeste. Men dette er det bare velgerne som kan rydde opp i, gjennom å sikre et flertall for en ny og styringsdyktig flertallsregjering ved neste korsvei.

Jan Tore Sanner (H) [12:47:52]: Det er ganske oppsiktsvekkende at både Arbeiderpartiets parlamentariske leder og partiets nestleder kan holde et fem minutters innlegg om en ny skattereform uten å ta ordet bedrift eller verdiskaping i sin munn en eneste gang.

Jens Stoltenberg har åpenbart vært på reise og funnet ut at folk er opptatt av velferd. Selvsagt er folk opptatt av velferd! Selvsagt er folk opptatt av sykehjem, skole, politi og sykehus! Men det er jo ikke slik at pengene vokser på trær. Det er faktisk slik at verdiene må skapes før de kan deles.

Den gang Arbeiderpartiet stod på egne ben, snakket Jens Stoltenberg om å skape for å dele. Men nå som Arbeiderpartiet lener seg mot sine to sosialistiske kamrater, snakker man utelukkende om fordeling. Hvis Arbeiderpartiet får det slik de vil, med å øke skattene både for privatpersoner og for bedrifter, blir resultatet at man skatter arbeidsplassene ut av landet. Dermed undergraver man selve fundamentet for velferdssamfunnet, og da blir det mindre penger til både sykehjem, skole, helse osv.

Vi får et mer rettferdig og enklere skattesystem. Vi får et skattenivå som vil gjøre det mer lønnsomt å arbeide, som vil gjøre at folk får beholde mer av egen inntekt, som vil fremme verdiskaping og velferd, og som vil styrke norsk, privat eierskap. Konklusjonen etter denne debatten og etter innstillingen er at Regjeringen kan gjennomføre reformen etter den plan som er lagt. Ikke på noe vesentlig punkt får Regjeringen tommelen ned fra Stortinget.

Vår ambisjon har jo hele tiden vært å få bred tilslutning til systemendringene i reformen, og det har vi fått. Jeg forstår dem som hadde håpet på det brede forlik, hvor vi kunne bundet Arbeiderpartiet til skattelettemasten og Fremskrittspartiet til systemendringene. Men jeg tror at alle som har lyttet til debatten i dag, og til både Jens Stoltenbergs og Hill-Marta Solbergs retorikk, vil forstå at ikke engang ti ville hester kunne fått Arbeiderpartiet til å bli for helt nødvendige skattelettelser.

Det betyr at valget i 2005 vil avgjøre om vi får en regjering som øker skattene, eller om sentrum-Høyre-regjeringen får fortsette med sitt program for lavere skatt. Det er ikke noe nytt at det er et valg som avgjør skattenivå og skattesystem. Vi hadde en sosialistisk regjering som innførte utbytteskatt, og vi har en regjering som har fjernet den. Det er ikke en konsekvens av uforutsigbarhet, men det er en konsekvens av å leve i et demokrati. Jeg forstår representanten Hagesæter når han sier at det ville være «skrekkelig uheldig» dersom vi fikk en sosialistisk regjering som økte skattene. Det er jeg helt enig i. Men en skattereform kan ikke oppheve et valg. Uansett hvor mange skatter vi hadde fjernet i løpet av denne perioden, vil det alltid være slik at en sosialistisk regjering ville kunne gjeninnføre de samme.

Skattereformen er ikke en meny hvor man kan plukke de bitene man liker. Systemendringene og skattelettelsene henger sammen og er i sum et svar på de utfordringene som skattesystemet står overfor, bl.a. i forhold til EØS-avtalen og i forhold til den urettferdighet som ligger i at skatten på arbeid er vesentlig høyere enn skatten på kapital. Skal vi fjerne delingsmodellen, må marginalskatten på høyere og midlere inntekter ned. For å skape en god fordelingsprofil og for å stimulere flere til å arbeide må skatten på lavere inntekter ned. Skal vi innføre den såkalte aksjonærmodellen, må formuesskatten trappes ned, og det er en forutsetning for regjeringsspartiene for å kunne innføre den såkalte aksjonærmodellen. For oss er det et mål å styrke det norske, private eierskapet, og da må vi få den totale skatten på kapital ned.

Ellers gjenstår det å høre hva Arbeiderpartiet egentlig mener når de ber om en utredning om å se formuesskatt, eiendomsskatt og boligslett sammen.

Jeg hører at når representanten Nordtun skal argumentere for hvorfor det er nødvendig å se det i sammenheng, argumenterer han med at i andre land har de vesentlig høyere eiendomsskatt enn oss. Ja, men så si det, da! Hvis det er slik at Arbeiderpartiet ønsker å innføre en statlig eiendomsskatt i Norge, må man si det til velgerne.

Jeg hører at Jens Stoltenberg sier at dersom man skal redusere formuesskatten, må man innføre en statlig eiendomsskatt. Ja, så si at Arbeiderpartiet ønsker det, og ikke gjem det bak en ny utredning om å se disse tingene i sammenheng. Det har vi allerede gjort! Vi har Skaugutvalget, og vi har Regjeringens utredning.

Jeg synes for skams skyld at Arbeiderpartiet også bør melde kort.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Roald Hansen (A) [12:53:27]: Det uheldige med denne saken er at vi får en debatt hvor skattesystem og skattenivå blandes sammen. Det er bred enighet om at det ville være ønskelig å få et bedriftsskattesystem som kan gjøre delingsmodellen overflødig. Det er også bred enighet om viktigheten av å redusere forskjellen i marginalskatt på arbeidsinntekt og kapitalinntekt.

Jeg tror også det kunne vært bredere grunnlag for enighet om formuesskattens plass i vårt skattesystem hvis Regjeringen hadde fulgt opp Skaugutvalgets anbefaling om å se formuesskatt, boligslett og eiendomsskatt i sammenheng. Det har Regjeringen ikke gjort, og det bidrar til den sterkt usosiale skjevheten som ville blitt resultatet av Regjeringens forslag.

Arbeiderpartiet mener det er viktig at vi har et skattesystem som både bidrar til størst mulig verdiskaping og en rettferdigere fordeling, og som kan finansiere gode, felles velferdstjenester. Disse målene kan ikke rives fra hverandre.

Derfor er det også gledelig at det er bred enighet om å gjeninnføre skatt på aksjeinntekter også på mottakers hånd, og en skattemodell for aksjeselskaper som gjør det mulig å oppheve delingsmodellen for disse.

Det varsles i meldingen at det nå er særavgiftene som står for tur. På dette området er jo skattenivået økt i denne perioden. Selv om noen avgifter er satt ned, er andre økt og en ny avgift introdusert. Særavgiftene utgjør betydelige beløp, vel 70 milliarder kr, om vi ser bort fra momsen.

Arbeiderpartiet er enig i at det er behov for å gå igjen om særavgiftene, først og fremst for å gjøre noe med avgifter som er konkurransevridende, og som ikke har noen annen begrunnelse enn å skaffe inntekter.

De bransjene som har ulike særavgifter, har bedt om en samlet gjennomgang. Jeg tror det hadde vært nyttig, ikke minst for å forankre eventuelle endringer i næringene som berøres. Erfaringene fra Regjeringens forsøk i revidert nasjonalbudsjett på å fjerne avgiften på engangsemballasje for drikkevarer bekrefter et slikt behov. Her var næringen sterkt splittet, men man var enige om én ting: Skal det gjøres, så ikke gjør det nå.

Det er jo godt gjort å finne den avgiften som skaper splid i det næringslivet som berøres, når man først foreslår å fjerne en avgift.

I skattepolitikken vil det sannsynligvis alltid gå et skille mellom høyre og venstre side i politikken. Det hadde vært ønskelig om dette skillet kunne begrenses til å gjelde skattenivå og utjevning. Det burde vært mulig å få en bred enighet om skattesystemet. Når det ikke viste seg mulig denne gang, må Regjeringen ta et stort ansvar for det, når de la fram en melding om nye milliarder i skattelettelsers som ville forsterket den politikk vi har sett til nå: størst lettelsers for dem som trenger det minst, mens de med lavere og midlere inntekter ville måtte dekke inn lettelsene gjennom færre fradragmuligheter.

Dette er tradisjonell høyrepolitikk, som det må søkes støtte for andre steder enn hos Arbeiderpartiet.

Heidi Larssen (H) [12:56:34]: Det finnes ingen upersonlig verdiskaping. Alle verdier vi har til investering og forbruk, er i utgangspunktet skapt av enkeltmenneskers arbeid. Sparte verdier har så gitt kapital, som bidrar til ytterligere verdiskaping, igjen i kombinasjon med enkeltmenneskers arbeid.

Når jeg sier dette nå, er det fordi det etter debatten i dag virker som om venstresiden, her representert ved Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, mener at verdier til forbruk og investeringer tilhører det offentlige, og at det så er det offentlige gavmildhet som gjør at norske husholdninger får penger til disposisjon. Det er derfor logisk galt for dem at det offentlige system gir skatteletter. Det er det offentlige som gir enkeltmennesker større eller mindre inntekter.

Omfanget av skatte- og avgiftsnivået er et av de viktigste verdivalgene i et moderne samfunn. Det samme gjelder spørsmålet om vår generasjon kan tillate seg et forbruk som det ikke er grunn til å regne med at vår økonomi vil tillate, av hensyn til kommende generasjoner. Disse to forholdene trekker opp en markant grense både mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk og mellom Høyre og Fremskrittspartiet.

Høyre mener altså at hver generasjon skal overlate den kommende et rikere og mer bærekraftig samfunn. Det er vanskelig å se at Fremskrittspartiet kan oppnå dette med sin lav skatt- – eller helst bort med skatt – og høyt forbruk-modell.

Høyre mener at spredning av verdier og en desentralisert beslutningsmodell er den beste garantien for et godt samfunn. Maktkonsentrasjon bør unngås så langt det er mulig. Det virker det ikke som venstresiden synes er nødvendig, med deres ønsker om en altomfattende offentlig sektor.

Høyre har i tillegg stor tillit til at enkeltmennesket, den enkelte husholdning og den enkelte bedrift fatter gode og langsiktige beslutninger som gagnar samfunnsutviklingen. Vi mener det er bevist i utallige sammenhenger at det ikke er slik at hver krone som blir tilført en familie, er en krone som går til uvettig forbruk, kanskje snarere tvert imot. Vi tror på at det enkelte menneske har evne til å fatte gode beslutninger for seg selv og sine om-

givelser, og vi tror ikke at staten alltid vet hva som er best for den enkelte.

Vi vil ikke ha et samfunn der mangfoldet og muligheten til å velge annerledes forsvinner. Da forsvinner også friheten. Vi kan ikke skille mellom økonomisk og politisk frihet. Derfor er dette noe av begrunnelsen for at vi nok ønsker et lavere skattetrykk enn venstresiden, og også fordi vi har et annet ideologisk utgangspunkt når det gjelder hvem verdiskapingen i et samfunn tilhører.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:59:39]: Representant Jan Tore Sanner uttrykte her at en utbytteskatt forutsetter at formuesskatten må ned. Det høres veldig bra ut, og det er det også Fremskrittspartiet har sagt, at dersom vi i det hele tatt skal gå inn og vurdere en forbedret modell for utbytteskatt, må det forutsettes at vi får klare forpliktelser på og sikkerhet for at formuesskatten blir redusert. Dette kjørte vi også fram i forhandlinger, men der var konklusjonen at det var ikke regjeringspartiene villige til å gå inn for. Derfor synes jeg det er nokså forunderlig at Jan Tore Sanner her hevder at utbytteskatten forutsetter at formuesskatten må ned.

Det som skjer dersom vi får et sosialistisk flertall, er jo selvfølgelig at de kommer viftende med at her har Høyre foreslått en utbytteskatt, her har Høyre foreslått et bredere grunnlag for eiendomsskatt, og da vil det selvfølgelig bli foreslått på nytt. Når det derimot gjelder de andre skattelettelsene som Høyre og regjeringspartiene har gått inn for, vil jo ikke de bli gjennomført, sannsynligvis ikke i det hele tatt. Så det er den dystre utsikten her. Derfor var det veldig viktig for Fremskrittspartiet å presse fram at vi måtte få en betydelig reduksjon i formuesskatten allerede i inneværende stortingsperiode, dersom det skulle være aktuelt å støtte en forbedret modell for utbytteskatt.

Når det gjelder dette som Heidi Larssen var inne på, er det helt klart at vi ikke ser det store problemet med å redusere overskuddet på statsbudsjettet ved å gi skattelette. Dette på grunn av at vi tror på de dynamiske virkningene, vi tror at skattelette vil skape vekst i økonomien, det vil føre til verdiskaping som gjør at det det koster i år 1, vil være atskillig mer enn det det koster i år 10. Jeg synes nok også at Høyre nå bør bestemme seg for om de tror på de dynamiske effektene av skattelettelsers, eller om de ikke tror på disse effektene.

Torbjørn Hansen (H) [13:02:10]: Regjeringen får i denne saken et klart flertall for å redusere skattenivået i Norge med 12 milliarder kr, og bred tilslutning til å forbedre skattesystemet på samtlige sentrale områder i reformen.

For Høyre er det viktig at boligskatten fjernes. Skatten på å bo i egen bolig oppfattes som ganske meningsløs for de fleste boligeiere. Denne skatten beregnes uavhengig av folks inntekt og betalingsevne, og er derfor i mange tilfeller usosial og urimelig. Boligskatten er i tillegg urettferdig fordi det er meget store forskjeller i verdsettelsen av skattegrunnlaget. At Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet nå vil det motsatte, og ber om en utredning

av nye metoder for å beskatte folks hus og hjem, bekrefter en viktig forskjell i norsk politikk. Innstillingen og debatten i dag viser at ingen skal være i tvil om at venstresiden står klar til å dumpe en stor skatteregning i fanget på norske boligeiere, hvis de får sjansen etter valget i 2005.

Regjeringen får også tilslutning til å fjerne og trappe ned formuesskatten. Dette er viktig for næringslivet. Men vi skal ikke glemme de tusenvis av pensjonister og eldre som hvert år opplever at staten skatter avkastningen på deres bankinnskudd med mer enn 100 pst. I realiteten fører formuesskatten til en gradvis konfiskasjon av sparepengene til folk. Pensjonistene rammes spesielt, fordi de er i en aldersgruppe som av naturlige årsaker har mindre evne til skattetilpasning og til å bære risiko. Jeg synes ideen om å fjerne formuesskatten utelukkende for arbeidende kapital, som noen i Arbeiderpartiet har tenkt høyt om, men ikke fått gjennomslag for, sånn sett er ganske urimelig. Av samme årsak er det viktig å kombinere en reduksjon av formuesskattesatsen med en økning av bunnfradraget som monner. Det skal lønne seg å spare også for vanlige folk!

Regjeringen får også gjennomslag for en kraftig reduksjon av toppskatten. Toppskatt på vanlig arbeidsinntekt er urimelig for mange. Tusenvis av skattebetalere slipper toppskatt med dette forslaget. Det betyr at familiene får større valgfrihet og mer velferd. For Høyre er dette et viktig gjennomslag på et sentralt punkt i vår skattepolitikk, selv om forslaget også er en åpenbar forutsetning for å fjerne delingsmodellen på en rettferdig måte.

Vi har merket oss at næringslivet ønsket et bredere flertall for å fjerne formuesskatten. Det er ikke tilfældigheter eller politisk spill som gjør at dette er umulig. Jeg undres av og til litt over den noe naive optimismen hos enkelte utenfor det politiske miljø når det gjelder muligheten for å få venstresiden med på forbedringer av de skattemessige rammebetingelser for næringslivet.

Det er heller ingen tilfældighet at denne regjeringen på tre år har redusert skatter og avgifter med nesten 20 milliarder kr, mens regjeringen Stoltenberg økte skattene med 12 milliarder kr bare i 2001. Skattepolitikken er et av de områdene hvor forskjellene mellom borgerlig side og sosialistisk side er størst. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har kategorisk avvist fjerning av boligskatten, fjerning av formuesskatten og reduksjon av toppskatten. Av denne grunn er det åpenbart at valget i 2005, uansett vedtak her i dag, blir en skjebnестund både for norsk næringsliv og for norske skattebetalere.

Jan Tore Sanner (H) [13:05:13]: Representanten Hagesæter var forundret over at jeg i mitt innlegg sa at en nedtrapping av formuesskatten er en forutsetning for å innføre den såkalte aksjonærmodellen. Det bør ikke overraske representanten Hagesæter, for det står også i skattemeldingen. For oss henger nedtrapping av formuesskatten sammen med innføring av aksjonærmodellen, og det er ganske enkelt fordi regjeringspartiene, i likhet med Fremskrittspartiet, er opptatt av å legge til rette for norsk privat kapital. Jeg tar for øvrig de signalene som

gis fra representanten Hagesæter, positivt når han sier at Fremskrittspartiet kan vurdere en forbedret aksjonærmodell dersom formuesskatten trappes ned. Det synes jeg er et signal som vi kan ta med oss i det videre arbeidet.

Ellers er jeg helt uenig med representanten Svein Røald Hansen når han sier at det er uheldig å diskutere skattesystem og skattenivå samtidig. Det er faktisk en nødvendighet, for fjerner vi delingsmodellen, må man sørge for at marginals-katten på arbeid og marginals-katten på kapital blir om lag den samme. Og dermed er vi inne i en debatt om skattenivået. Det betyr at skal man fjerne delingsmodellen, må marginals-katten på arbeid ned. Derfor henger disse brikkene sammen.

Bare helt til slutt: Jeg registrerte at Lysbakken åpenbart ikke hadde fått med seg finansministerens klare ord om at frikortet ikke skal fjernes. Av stortingsmeldingen ser man faktisk i fordelingsprofilen – jeg kan godt vise representanten sidetall etterpå – at frikortgrensen ligger inne i Regjeringens forslag, slik at det er ingen planer om å fjerne dette frikortet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 3168)

S a k n r . 7

Innstilling fra finanskomiteen om statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2003 (Innst. S. nr. 203 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 3 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3169)

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget skal da votere over sakene nr. 1–7 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Som personlig varamedlem for Siri Frost Sterri i Norges Banks representantskap til 31. desember 2005 velges Knut Flølo, Vestnes, i stedet for Finn Egil Holm.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Som medlemmer og varamedlemmer av A/S Vinmopolets bedriftsfor-samling velges for tidsrommet 1. juli 2004–30. juni 2006:

Medlemmer:

1. Dagny Gärtner Hovig, Oslo.
2. Snorre Ness, Namsos.
3. Ranja Hauglid, Sjøvegan.
4. Karl Einar Haslestad, Sande.
5. Bjørg Wallevik, Kristiansand.
6. Jan Erik Fåne, Ullensaker.
7. Magnhild Afseth Olrud, Ringsaker.
8. Inger-Marie Ytterhorn, Oslo.
9. Peter N. Myhre, Oslo.
10. Klara Tveit, Sauda.
11. Arild Skau, Fredrikstad.
12. Aud Angell, Alta.
13. Paul Liseth, Hole.
14. Tor Nymo, Målselv.

Varamedlemmer:

For nr. 1-4:

Bodil Byrkjedal Møller, Klepp.
Ola Røtvei, Oppdal.
Britt Zimmermann, Vefsn.
Ingolf Markussen, Sortland.

For nr. 5-7:

Joar Grøtting, Kolvereid.
Marie Kürstein, Holmestrand.
Nils Marton Aadland, Frekhaug.

For nr. 8-9:

Jostein Havnerås, Haugesund.
Per Morten Bjørnstad, Kongsberg.

For nr. 10-11:

Lina Homme, Røros.
Lars Kolltveit, Oslo.

For nr. 12-13:

Grete Jordheim, Hamar.
Arvid Raaholdt, Nordre Land

For nr. 14:

Britt-Eva Jakobsen, Finnsnes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Som medlem og varamedlem av styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond velges for perioden 1. juli 2004-30. juni 2007:

Medlem: Ingunn Norderval, Oslo

Varamedlem: Lars Fredrik Moe Øksendal, Bergen

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksdepartementets forelegg av overenskomster inngått med fremmede makter i 2002, vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksdepartementets forelegg av bistandsavtaler som trådte i kraft i 2002, vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram 9 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4-7, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 8 og 9, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet

Det votes først over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«St.meld. nr. 29 (2003-2004) Om skattereform sendes tilbake til Regjeringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.17.46)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 8 og 9, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede opprettelse av en ny tiltakssone med personrettede tiltak som omfatter alle kommuner i virkemiddelområde B, og der en redusert sats for alminnelig skatt skal inngå.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om fritak for formueskatt på næringsformue ut fra en avgrensning tilsvarende den svenske modellen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4–7, fra Senterpartiet og Kystpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en ny gjennomgang av fastsettelsen av avskrivingssatser for driftsmidler slik at disse blir i samsvar med faktiske verdifall og levetid. Muligheter for geografisk differensierte avskrivingssatser skal også utredes.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre et særskilt skattefradrag for aleneboende. Omfang og avgrensing legges fram for Stortinget for nærmere beslutning.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om tidsavgrenset redusert selskapsskatt og utbytteskatt som virkemidler for omstillingskommuner og andre områder med særlig behov for å tiltrekke seg kapital for å etablere nye arbeidsplasser.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan en ordning med differensierte risikotillegg til skjermingsrenten kan bidra til å sikre egenkapitaltilgangen til virksomhetsformer med ekstra eierrisiko, gründerbedrifter, og selskap eller prosjekter med ekstra risiko eller høy samfunnsnytte.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om, i løpet av høsten 2004, å komme tilbake med en nærmere redegjørelse for hvordan det kan gjøres begrensninger i fritaksmetoden som fjerner eller reduserer mulighetene for uønskede tilpasninger.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en samlet gjennomgang hvor formuesskatten, fordelsbeskatningen av egen bolig og eiendomsskatten vurderes i sammenheng. Utredningen må også omfatte takseringsgrunnlaget for boligbeskatningen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.17)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 29 (2003-2004) – om skattereform – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 3 (2003-2004) – Statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2003 – legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 8

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Før vi avslutter møtet, vil presidenten gjøre oppmerksom på at det blir et meget kort odelstingsmøte. Vi sparer tid med ringing hvis Odelstingets medlemmer forblir sittende, slik at møtet kan komme i gang raskest mulig.

Møtet hevet kl. 13.20.